

**UCHWAŁA NR LXXIV/391/2023
RADY MIEJSKIEJ W ŚWIEBODZICACH**

z dnia 26 stycznia 2023 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165) i art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

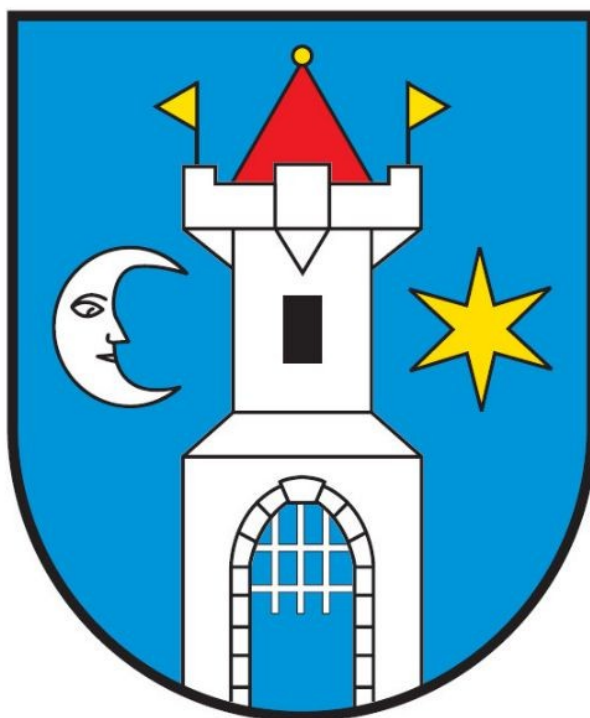
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Świebodzice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Miejskiej

Tomasz Czekał

Załącznik do Uchwały Nr LXXIV/391/2023
Rady Miejskiej w Świebodzicach
z dnia 26 stycznia 2023 r.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII DLA GMINY ŚWIEBODZICE
NA ROK 2023

Świebodzice, 2023

SPIS TREŚCI

	Wprowadzenie	3
1.	Podstawy prawne	5
2.	Założenia Programu	6
3.	Realizator Programu	8
4.	Źródła i zasady finansowania	8
5.	Rynek napojów alkoholowych	9
6.	Diagnoza problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w Gminie Świebodzice	13
	6.1. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców Gminy	14
	6.2. Lokalne zagrożenia społeczne w środowisku dzieci i młodzieży	22
7.	Instytucje i organizacje zajmujące się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień w Gminie Świebodzice	32
	7.1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzicach	32
	7.2. Zespół Interdyscyplinarny w Świebodzicach	32
	7.3. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świebodzicach	33
	7.4. Punkt konsultacyjny	35
	7.5. Placówka wsparcia dziennego – Świetlica Środowiskowa	36
	7.6. Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Świebodzicach	38
	7.7. Klub Abstynenta „Odnowa”	39
8.	Cele Programu	40
9.	Zadania Programu	41
10.	Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świebodzicach	49
11.	Preliminarz kosztów realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2023	50
12.	Postanowienia końcowe	51

WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2023, zwany dalej „Programem”, określa gminną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Gminny Program uchwalany jest corocznie przez radę gminy, uwzględnia cele i zadania operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia, w dokumentach strategicznych i operacyjnych gminy. Celem programu jest zmniejszanie skali zjawiska problemów uzależnień na terenie gminy Świebodzice przez zachowania prozdrowotne i pełne uczestnictwo w edukacji, pracy, życiu społecznym i rodzinnym. W ramach tego celu zaplanowano 6 zadań, które mają wpłynąć na promowanie zdrowia, a tym samym ograniczyć problemy wynikające z uzależnień oraz używania substancji psychoaktywnych. Sposoby realizacji zadań określonych w Programie dostosowane są do zdiagnozowanych potrzeb i możliwości ich realizowania w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii. W szczególności zadania te obejmują:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
5. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Istotą Programu jest przeciwdziałanie uzależnieniom, których patomechanizm jest podobny niezależnie od substancji czy czynności, która wywołuje uzależnienie. Charakter podejmowanych działań w zakresie profilaktyki (uniwersalnej, selektywnej, wskazującej) jest wspólny dla wszystkich uzależnień. Uzależnienia często występują równolegle, mają podobne podłoże i niosą zbliżone konsekwencje. Program pozwoli efektywniej zarządzać usługami oferowanymi w ramach polityki społecznej i zdrowia publicznego w Gminie Świebodzice.

Program wprowadzany będzie w sposób systematyczny i zaplanowany, co w perspektywie kilku lat doprowadzi do lepszego wykorzystania potencjału istniejących struktur i rozwiązań, lepszego wykorzystania zasobów i skoordynowania zadań w obszarze edukacji zdrowotnej, profilaktyki i leczenia uzależnień.

Program realizowany będzie przy współpracy samorządu lokalnego, organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, podmiotów leczniczych, samorządowych jednostek organizacyjnych oraz innych podmiotów zaangażowanych w działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii, a także uzależnień behawioralnych.

Zadania zaplanowane w Programie, stanowią odpowiedź na lokalne potrzeby mieszkańców, wynikające z diagnozy problemów społecznych i prowadzonego bieżącego monitoringu problemów uzależnień. Ich realizacja dostosowana będzie do istniejących (stale rozwijających się) zasobów instytucjonalnych i osobowych.

1. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Realizacja Programu przebiegać będzie zgodnie z uwarunkowaniami prawnymi znajdującymi się w szczególności w następujących aktach prawnych:

USTAWY:

1. ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii;
3. ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
4. ustawa z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym;
5. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej;
6. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
7. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
8. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
9. ustawa z dnia 29 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
10. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

PROGRAMY KRAJOWE:

1. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025, przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r.;
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022, przyjęty Uchwałą Nr 183 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r.;

3. Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS, przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 lutego 2011 r.

PROGRAMY REGIONALNE:

1. Dolnośląski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2021-2024, przyjęty Uchwałą Nr XXVIII/611/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 lutego 2021 r.
2. Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025 dla Gminy Świebodzice przyjęty Uchwałą Nr XXXVIII/244/2021 z dnia 27 stycznia 2021 r.
3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świebodzice na lata 2023 - 2027 – projekt.

2. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomani dla Gminy Świebodzice na rok 2023 zwany dalej Programem jest zapisem podejmowanych działań, które realizowane będą w ramach zadania własnego gminy, w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, uzależnień behawioralnych, przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób uzależnionych na terenie gminy Świebodzice. Zadania Programu są w dużej mierze kontynuacją realizacji z lat poprzednich. Strategia przeciwdziałania problemom uzależnień będą opierały się na systemowym i konstruktywnym wdrażaniu programów profilaktycznych, opiekuńczo – wychowawczych, socjoterapeutycznych oraz terapeutycznych realizowanych we współpracy ze środowiskiem oświaty, pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i innych prowadzących działania w tym zakresie. Program uwzględnia rozwiązywanie problemów, które dotyczą uzależnień od alkoholu, środków psychoaktywnych, w tym nowych substancji uzależniających, jak również przemocy w rodzinie związanej z uzależnieniem.

Grupą docelową Gminnego Programu są mieszkańcy gminy Świebodzice – dzieci, młodzież, dorośli. Gminny Program zwraca szczególną uwagę na rodziny doświadczające przemocy i osoby uzależnione od alkoholu lub substancji psychoaktywnych.

Zaplanowane działania skierowane są:

- do osób pijących alkohol i używających substancji psychoaktywnych w sposób ryzykowny i szkodliwy,

- do osób uzależnionych, którzy wymagają leczenia (działania terapeutyczno-korekcyjne),
- do osób utrzymujących abstynencję i współuzależnionych (działania wspierające, reintegrujące),
- do dzieci i młodzieży narażonej na uzależnienia (działania profilaktyczne, edukacyjne, informatyczne),
- do rodziców/ opiekunów wychowujących dzieci (działania wspierające),
- do ofiar przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym (dzieci i dorośli),
- do osób dorosłych narażonych w wyniku rozwoju społecznego i gospodarczego na uzależnienia i choroby cywilizacyjne,
- do instytucji, stowarzyszeń i fundacji służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych jako wspomaganie ich działalności,
- do gminnych placówek oświatowych.

Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej adresowane są głównie do całej populacji – czyli do wszystkich mieszkańców gminy, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych lub zaburzeń psychicznych. Dotyczą zagrożeń znanych, rozpowszechnionych w znacznym stopniu typu przemoc rodzinna, picie alkoholu, używanie substancji psychoaktywnych. Ich celem jest przeciwdziałanie podejmowania pierwszych prób i wczesnej inicjacji w podejmowaniu zachowań ryzykownych, wzmacnianie czynników chroniących jednostkę, redukcja czynników ryzyka oraz zapobieganie nowym przypadkom. Działania uprzedzające z zakresu profilaktyki selektywnej skierowane są do jednostek lub grup zwiększonego ryzyka, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne, narażone są na większe od przeciętnego niebezpieczeństwo wystąpienia problemów związanych z uzależnieniami i przemocą. Działania powstrzymujące z zakresu profilaktyki wskazującej skierowane są do jednostek lub grup demonstrujących wczesne symptomy związane z uzależnieniem i polegają na dostarczaniu informacji i uczeniu najważniejszych umiejętności życiowych, uwzględniając specyfikę problemów jednostki lub grupy. Działania z zakresu profilaktyki wskazującej skierowane są do jednostek, których zachowania zaczynają być wysoce ryzykowne i mamy sygnały, że pojawiają się już poważne problemy związane z ich zachowaniem. Działania te wymagają specjalistycznego przygotowania i mają charakter interwencyjny, instytucjonalny przygotowany do prowadzenia specjalistycznej pomocy psychologicznej lub medycznej. Działania

z zakresu promocji zdrowia to wszelkie działania mające na celu polepszenie jakości życia i dobrostanu psychicznego całej populacji zamieszkującej gminę Świebodzice, w tym również osób z problemami zdrowia psychicznego i ich opiekunów (rodzin, przyjaciół, bliskich) poprzez angażowanie w działania promujące zdrowy styl życia, aktywność fizyczną, integrację społeczną.

3. REALIZATOR PROGRAMU

Koordynatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2023 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzicach.

Zadania Programu realizowane będą przez:

- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny w Świebodzicach,
- Policja,
- Straż Miejska,
- Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Świebodzicach,
- Miejski Dom Kultury,
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Świebodzicach Sp. z o.o.
- placówki oświatowe,
- inne podmioty, którym zlecane są poszczególne zadania Programu,
- instytucje, organizacje, stowarzyszenia zajmujące się promowaniem zdrowego stylu życia,
- osoby fizyczne.

W przypadku powierzenia realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego (zatem również z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz zadań własnych z zakresu przeciwdziałania narkomanii) stosowany będzie tryb określony w ustawie o zdrowiu publicznym.

4. ŹRÓDŁA I ZASADY FINANSOWANIA

W roku 2023, budżet na realizację wszystkich zadań pochodzący z dochodów Gminy z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz środków pochodzących z tytułu opłat od napojów

alkoholowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml (tzw. małpek) zaplanowano na kwotę: 790.000,00 zł, w tym:

- dochód z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych – 530.000,00 zł,
- środki pochodzące z tytułu opłat od napojów alkoholowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml – 260.000,00 zł.

Podzielono go na dwa rozdziały:

- 85154 - ochrona zdrowia - przeciwdziałanie alkoholizmowi - kwota: 759 500,00 zł,
- 85153 - ochrona zdrowia – przeciwdziałanie narkomanii – kwota: 30 500,00 zł.

Budżet na rok 2023 zostanie przedstawiony w formie Preliminarzu wydatków związanych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2023.

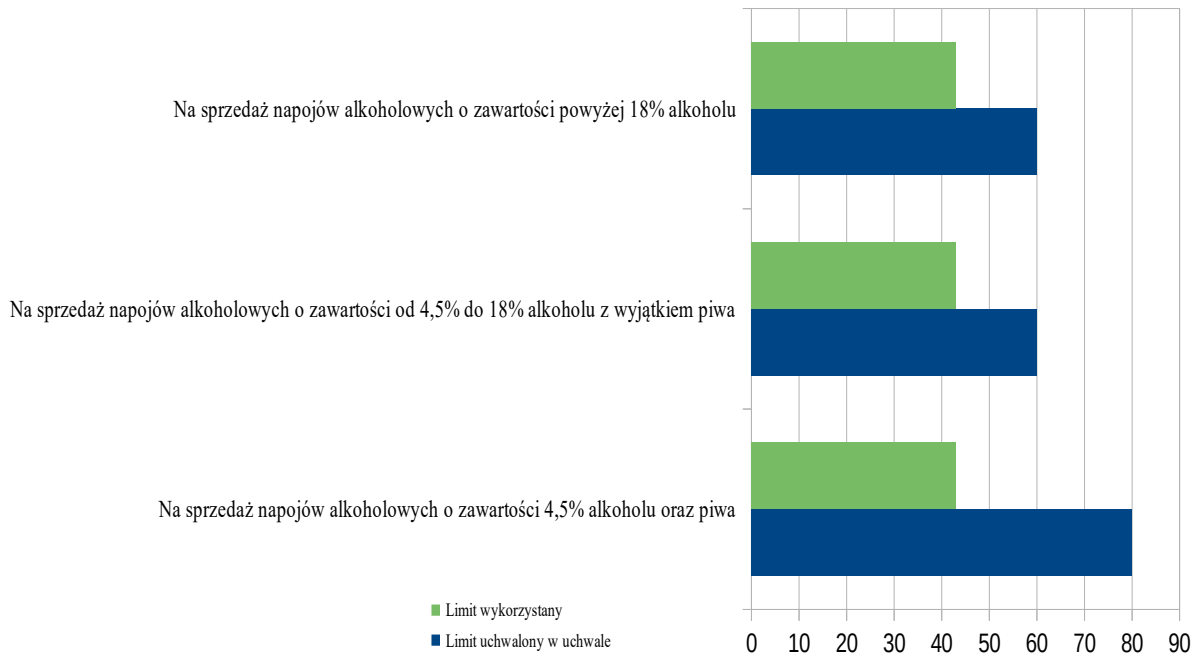
5. RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Kształtowanie zasad usytuowania i limitowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Świebodzice określa uchwała Nr XLVI/337/2018 Rady Miejskiej w Świebodzicach z dnia 26 czerwca 2018 r. w sprawie: ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz ustalenia odstępstwa od zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych jak również czasu pracy placówek detalicznych i gastronomicznych na terenie miasta Świebodzice. Uchwała określa maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych a także, że miejsca sprzedaży i spożywania napojów alkoholowych nie mogą być zlokalizowane w odległości mniejszej niż 30 m, w taki sposób, aby ich usytuowanie nie zakłócały realizacji funkcji placówek oświatowo - wychowawczych, opiekuńczych i obiektów kultu religijnego.

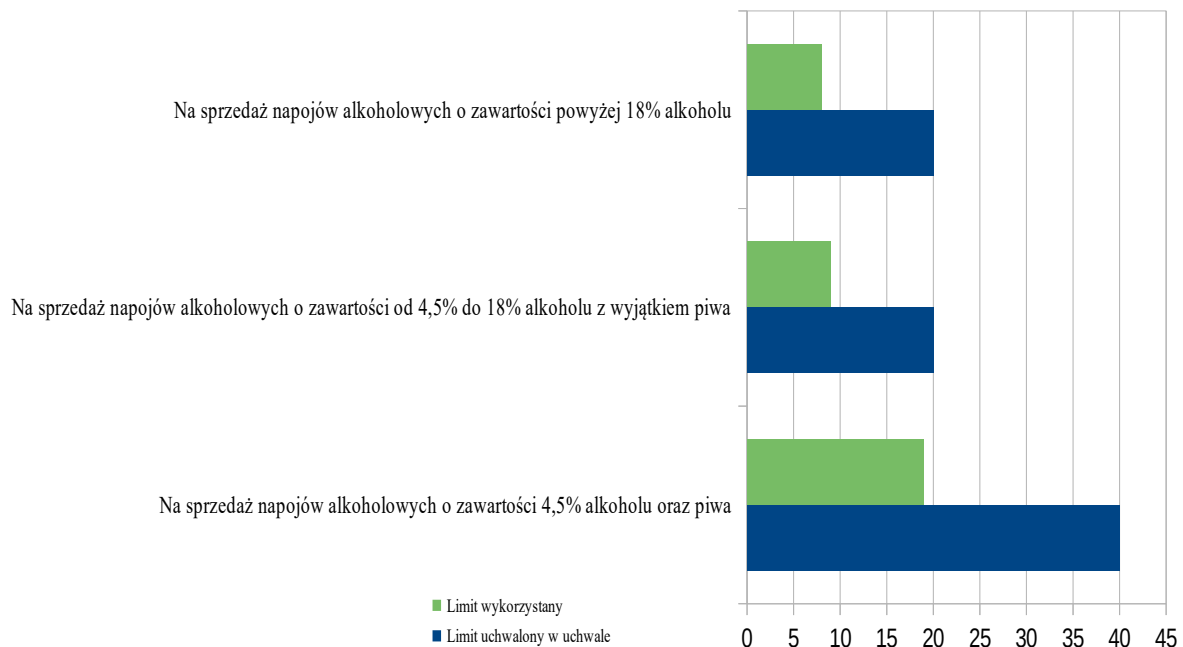
Liczba wykorzystanych limitów na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie Świebodzice według stanu na dzień 30.11.2022 r.

*Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2023*

Wykres nr 1. Sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (tzw. handel detaliczny)

Wykres nr 2. Sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (tzw. gastronomia)

Ograniczenie dostępności napojów alkoholowych jest zasadniczym instrumentem służącym zmniejszeniu spożycia alkoholu wynikającym z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Na podstawie art. 12 ust. 7 ww. ustawy, rekomenduje się więc zmniejszenie limitu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Ponadto należy skupić szczególną uwagę na kontrolach punktów sprzedaży w mieście oraz na edukowaniu sprzedawców o ich obowiązkach wobec niepełnoletnich klientów.

Na terenie gminy Świebodzice w 2022 roku przeprowadzono szkolenie terenowe dla sprzedawców napojów alkoholowych. Szkolenie składało się z dwóch części: audytu punktów sprzedaży i szkolenia sprzedawców indywidualnie w miejscu prowadzenia sprzedaży. Temat zrealizowanego szkolenia to: „Praktyczne porady dla osób handlujących napojami alkoholowymi”. Szkolenie zostało przeprowadzone w 43 punktach.

Część I. Audyt punktów sprzedaży alkoholu

Audyt punktów sprzedaży alkoholu jest niezależną oceną przestrzegania zasad sprzedaży alkoholu przez sprzedawców. Podczas audytu trener sprawdza przestrzeganie warunków określanych przepisami prawa zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości. Ocenie podlegały następujące obszary:

- Informacja o szkodliwości spożywania alkoholu w miejscach sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.
- Informacja dotycząca zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.
- Spożycie alkoholu w pobliżu sklepu.
- Przygotowane miejsce do spożycia alkoholu na zewnątrz (typu ogródek piwny).
- Zatrudnianie osób niepełnoletnich do podawania i sprzedaży napojów alkoholowych (oszacowanie wieku pracowników).

Podsumowanie audytu:

W każdym z 43 punktach były widoczne informacje dotyczące szkodliwości spożywania alkoholu. Jak również w każdym punkcie były widoczne informacje mówiące o zakazie sprzedaży alkoholu nieletnim. Trener w żadnym punkcie nie dostrzegł osoby spożywającej alkohol w obrębie punktu.

Część II Badanie dostępności napojów alkoholowych dla osób o wyglądzie budzącym wątpliwość co do pełnoletności w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Badanie typu „Tajemniczy Klient” jest techniką polegającą na tym, że wykonawca wciela się w rolę potencjalnego klienta. Sposób ten pozwala na ocenę punktów sprzedażowych pod kątem dostępności alkoholu dla osób, których wygląd budzi wątpliwość co do pełnoletności. Punktem wyjścia do wdrożenia działań „Badania dostępności sprzedaży napojów alkoholowych dla osób o wyglądzie budzącym wątpliwość co do pełnoletności” były badania przeprowadzone w 2003 roku w wyniku, których okazało się, że napoje alkoholowe są jedną z najbardziej powszechnych substancji psychoaktywnych wśród młodzieży w Polsce. Próby picia alkoholu miało za sobą ponad 90% gimnazjalistów, zaś większość nastolatków oceniało dostępność alkoholu jako łatwą i przyznało się do próby zakupu alkoholu.

Podsumowanie badania typu „Tajemniczy Klient”

W 12 badanych punktach sprzedawca nie poprosił o okazanie dowodu osobistego. Również w powyższych 12 punktach sprzedawca podał lub był gotowy sprzedać alkohol „tajemniczemu klientowi”. Dodatkowo w 1 punkcie, sprzedawca poprosił o okazanie dowodu i mimo jego braku był gotów podać alkohol. Natomiast w 30 punktach sprzedawca poprosił o dowód i z powodu jego braku odmówił sprzedaży alkoholu.

W punktach sprzedaży napojów alkoholowych, w których przeprowadzano zakup kontrolowany, grupę badaną stanowiło 39 kobiet oraz 4 mężczyzn w przedziale wiekowym 20-60 lat.

Po wizycie „Tajemniczego Klienta” przeprowadzone zostało szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych. Pracownicy potwierdzili udział w kampanii informacyjnej własnym podpisem i/lub pieczęcią.

W ramach spotkania poinformowano nt. kar wynikających z obowiązujących przepisów oraz udzielono porad dotyczących asertywnej sprzedaży alkoholu. Celem realizowanego szkolenia, było zwrócenie uwagi sprzedawców, że dorosły wygląd nie oznacza pełnoletności upoważniającej do zakupu napojów alkoholowych.

Dodatkowo sprzedawcy otrzymali ulotki informacyjne z dostępem do platformy internetowej, na której umieszczone są dla nich ważne informacje, aby mogli na bieżąco uzupełniać swoją wiedzę i pozbyć się wątpliwości, jak stosować obecne prawo. Otrzymali również certyfikaty uczestnictwa w szkoleniu.

6. DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

„Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych Gmina Świebodzice rok 2022”¹ została przeprowadzona metodą badań ilościowych. Badania ilościowe, to głównie sondaże kwestionariuszowe, które były przeprowadzane wśród dużej grupy badanych. Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, przemocy domowej oraz innych problemów społecznych.

Gminę Świebodzice na dzień 31 grudnia 2021 r. zamieszkiwało 20 880 osób, z czego 9 789 stanowili mężczyźni, a 11 091 kobiety. W ciągu ostatnich kilku lat zauważalny był nieznaczny spadek liczby mieszkańców mieszczący się w granicach około 1,5% w okresie pięciu lat. Na powyższe wpływ miał zarówno trend zmniejszonej liczby narodzin w przeciągu ostatnich lat w stosunku do ilości zgonów, a także trendy migracyjne.

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2019	21 426	11 355	10 071
2020	21 225	11 253	9 972
2021	20 880	11 091	9 789

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców gminy Świebodzice w podziale na płeć²

Gmina Świebodzice w 2021 roku miała ujemny przyrost naturalny wynoszący -182. W 2021 roku na terenie gminy urodziło się 171 dzieci, a zmarły 353 osoby.

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2019	165	264	-99
2020	129	304	-175
2021	171	353	-182

Tabela nr 2. Przyrost naturalny w gminie Świebodzice- lata 2019-2021³

1 Małopolskie Centrum Profilaktyki „Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych Gmina Świebodzice rok 2022”, listopad 2022 r.,

2 Dane z Raport o stanie gminy Świebodzice za 2019, 2020, 2021 rok.

3 Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

6.1. LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY

Substancje psychoaktywne: ALKOHOL

Jak wynika z badania przeprowadzonego w 2019 roku przez CBOS wśród Polaków powszechny jest pogląd, że nadużywanie alkoholu jest w naszym kraju dużym problemem (91%). Tylko 6% badanych uważa, że jest to mały problem, a 3% nie ma zdania w tej sprawie⁴. Odpowiedzi respondentów na pytania odnośnie spożywania alkoholu różnią się w zależności od płci, wieku i grup zawodowych. Wśród kobiet jest dwa razy więcej abstynentów niż wśród mężczyzn (21% w stosunku do 10%). Z przeprowadzonych badań wynika, że w ciągu 9 lat nastąpił wzrost spożycia alkoholu wśród kobiet - w roku 2010 abstynencję deklarowała co trzecia kobieta. Biorąc pod uwagę grupy wiekowe, to alkohol najczęściej piją badani w wieku 25-34 lata. Natomiast w 2010 roku relatywnie najczęściej pijących alkohol było wśród najmłodszych badanych (18-24 lata). Uzyskane wyniki pozwalają na stwierdzenie, że styl konsumpcji alkoholu nie zmienia się wraz z upływem czasu. Sytuacja wygląda podobnie w przypadku osób z grupy wiekowej 65 lat i więcej, którzy 9 lat temu plasowali się w przedziale 55-64 lata- odsetek abstynentów wśród tych osób jest stały i wynosi 28%⁵.

Jeżeli chodzi o częstotliwości spożywania alkoholu, to większość Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, 8% spożywa go często, a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub w ogóle go nie spożywa. Porównując te wyniki z wynikami badań CBOS z 2010 r. zmniejszył się odsetek osób deklarujących częste picie (z 11% do 8%) i całkowitych abstynentów (z 22% do 16%). Jednakże, wzrósł udział osób spożywających alkohol czasami, z dobrej okazji, ale nie często (z 50% do 56%)⁶. Od 2010 roku znacząco zmalał udział piwa, jako najczęściej spożywanego alkoholu, kiedy to, co druga osoba spośród pijących alkohol (52%) przyznawała, że najczęściej sięga po piwo. Obecnie wybiera je 39% respondentów, którzy nie rezygnują z napojów procentowych. Na drugim miejscu znajduje się wino (25%), a na trzecim – wódka (16%). Odsetek osób najchętniej wybierających wino rośnie od 2007 roku, natomiast największy wzrost dotyczy alkoholi wysokogatunkowych, np. koniaku czy whisky – obecnie, co dziewiąty badany pijący alkohol (11%) deklaruje, że, jeśli sięga po kieliszek, to najczęściej z tego typu trunkiem⁷.

4 Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

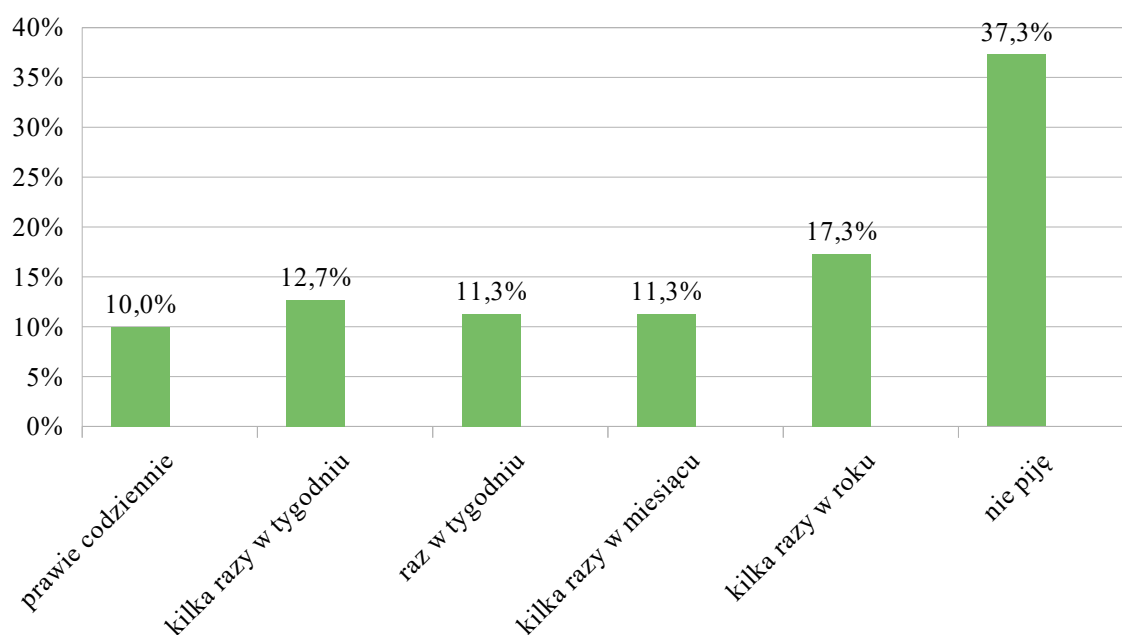
5 Tamże.

6 Tamże.

7 Tamże.

W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy Świebodzice również zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu. Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej. Największy odsetek respondentów - 75% przyznaje, że pierwszy raz pili alkohol, gdy byli już pełnoletni. Kolejno, 13% wskazało, że inicjacja alkoholowa miała miejsce w wieku pomiędzy 16 a 18 rokiem życia. Poza tym, 1% deklaruje, że pierwszy raz spróbowało alkoholu w wieku pomiędzy 13 a 15 lat. Pozostałe 11% zaznaczyło, że nigdy dotąd nie próbowało alkoholu. Następnym badanym obszarem była częstotliwość spożywania alkoholu. Do picia alkoholu kilka razy w roku przyznało się 17,3% badanych, kilka razy w miesiącu - 11,3%, kilka razy w tygodniu - 12,7%, raz w tygodniu - 11,3% oraz codziennie - 10%. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że około 1/3 mieszkańców dość często spożywa alkohol - 34% wskazało, że pije go raz w tygodniu lub częściej. Pozostałe 37,3% zadeklarowało abstynencję.

Wykres nr 3. Częstotliwość spożywania alkoholu przez dorosłych mieszkańców gminy

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu interesujące były także ilości jego jednorazowego wypicia. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani zaznaczali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu - 61%. Poza tym, respondenci przyznali, że spożywają jednorazowo 3-4 porcje alkoholu - 7%, lub też 5-6 porcji - 1%. W tym pytaniu 31% ankietowanych zadeklarowało abstynencję. Wobec tego należy uznać, że zdecydowana większość mieszkańców nie spożywa jednorazowo znacznych ilości alkoholu.

Prawie połowa - 46% mieszkańców gminy Świebodzice uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol. Jednocześnie, 44% badanych twierdzi, że lokali jest za dużo, a 10%, że jest ich za mało.

Co ważne, tylko 4% badanych wie, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu.

Następnie ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, w jakim stopniu zgadzają się z określonymi stwierdzeniami. Pierwsze ze stwierdzeń dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności gminy Świebodzice, ponieważ łącznie 27% badanych zaznaczyło, iż zgadza się z powyższym stwierdzeniem. Jednocześnie 73% respondentów uważa, że alkohol zawarty w np. piwie jest tak samo szkodliwy, jak ten zawarty w wódce.

Kolejne stwierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. Łącznie tylko 24% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”. Poza tym, 28% respondentów ocenia osoby pijące alkohol, jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. Jednocześnie 30% badanych uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach.

Łącznie 68% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu i tyle samo - 68% jest zadania, że prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest zabronione. W opinii 72% ankietowanych picie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

Substancje psychoaktywne: NIKOTYNA

W ciągu ostatnich lat można zaobserwować tendencję do zmniejszania się ilości osób palących papierosy. Większość mieszkańców - 83% odpowiedziało, że nie pali papierosów, ani e-papierosów.

Natomiast 10% pali regularnie papierosy, a 7% pali regularnie e-papierosy. Wobec tego należy uznać, że palenie wyrobów papierosowych nie jest wśród dorosłych mieszkańców popularnym nałogiem.

Jeżeli chodzi o wiek inicjacji nikotynowej, to 48% respondentów przyznało, że pierwszy raz zapalili papierosa w wieku powyżej 18 roku życia. Kolejno, 3% wskazało, że inicjacja nikotynowa miała miejsce w wieku pomiędzy 16 a 18 rokiem życia, a 1% zaznaczyło, że w wieku pomiędzy 13 a 15 rokiem życia. Pozostałe 48% mieszkańców deklaruje, że nigdy dotąd nie paliło papierosów.

Substancje psychoaktywne: NARKOTYKI I DOPALACZE

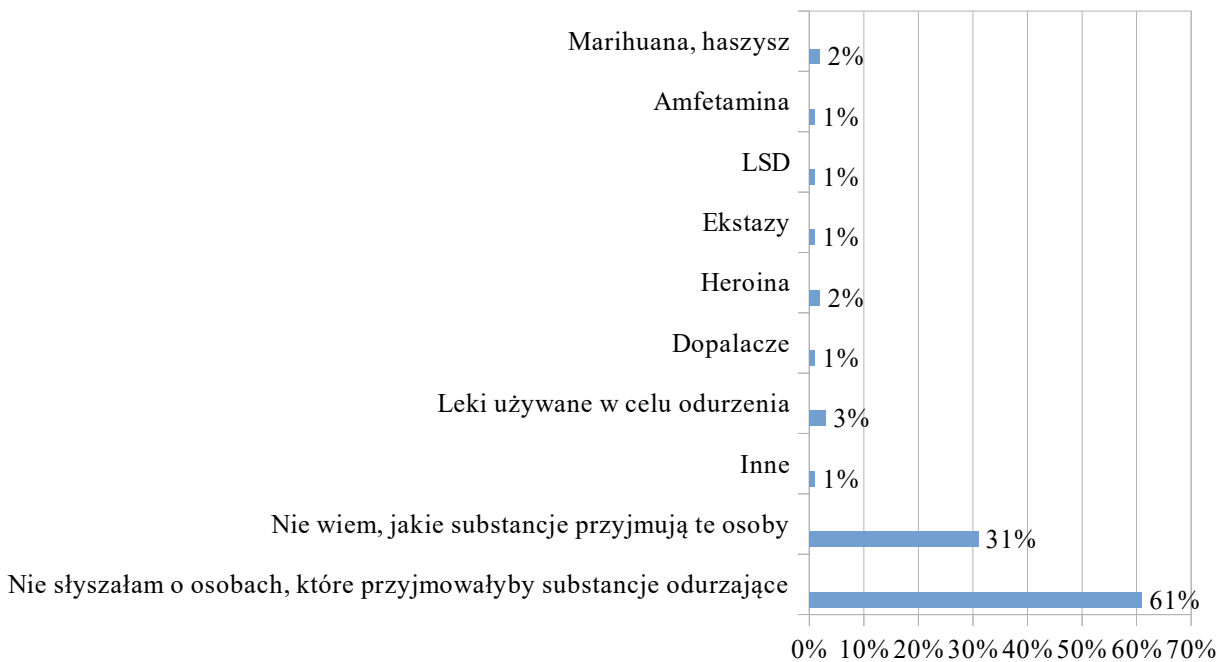
Według danych z badań populacyjnych odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest 16 razy niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano na poziomie 89,7% (badanie z 2014 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)⁸.

Większość mieszkańców gminy Świebodzice - 76% twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób, które przyjmują narkotyki lub dopalacze. Jednocześnie, 19% respondentów zna jedną osobę, 3% zna od 2 do 5 osób, 1% zna od 6 do 10 osób i tyle samo - 1% zna ponad 10 osób zażywających owe substancje odurzające.

Badani wskazywali, że największą popularność w ich środowisku lokalnym mają leki stosowane w celu odurzenia - 3% ankietowanych zna osoby zażywające owe substancje. Nieco mniejszą popularność mają: marihuana/ haszysz i heroina - po 2% badanych zna osoby, które zażywają te środki odurzające.

---

⁸ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, *Raport o stanie narkomanii w Polsce- 2019*, Warszawa 2019.

Wykres nr 4. Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz (pytanie wielokrotnego wyboru)?

Prawie wszyscy respondenci (99%) wskazali, że nie wiedzą, gdzie można nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE

Przez wiele lat uzależnienie kojarzone było jedynie z zażywaniem substancji psychoaktywnych, jednakże coraz częściej kojarzy się ono również z czynnościami. Uzależnienie behawioralne określa takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonywaniem pewnych czynności (hazard, zakupy, granie w gry itp.), a ich specyfiką jest m.in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami.

Formalnie, do grupy tych zaburzeń możemy zaliczyć jedynie zaburzenie uprawiania hazardu, ponieważ od maja 2013 (data opublikowania klasyfikacji DSM–V) występuje ono w klasyfikacji zaburzeń psychicznych Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego.

Hazard patologiczny, jak i zaburzenie uprawiania hazardu, można zdefiniować jako niekontrolowaną potrzebę (przymus) uprawiania hazardu, która z czasem staje się coraz silniejsza i upośledza funkcjonowanie jednostki – prowadzi do problemów natury osobistej, społecznej

i zawodowej. Większość osób, które uprawiają hazard, można zaliczyć do graczy rekreacyjnych, którzy grę traktują jako jedną z wielu rozrywek i są w stanie kontrolować zachowanie związane z graniem (np. przestać grać po kolejnej przegranej).

Projekt badawczy „Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2019” realizowany był od marca 2018 r. do maja 2019 r. przez Fundację Centrum Badania Opinii Społecznej. Badanie to było powtórzeniem projektu zrealizowanego w latach 2011/2012 oraz w latach 2014/2015. W celu zmierzenia skali uzależnienia od hazardu w Polsce w 2019 roku zapytano badanych, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem grali w jakieś gry na pieniądze. Respondentom przedstawiono listę dziesięciu różnych gier – o każdej mieli powiedzieć, czy w nią grali i jak często. Na tej podstawie wyodrębniono dwie kategorie osób – niegrających i grających (w dalszej części raportu zwanych „graczami”). Niegrający to osoby, które zadeklarowały, że w ciągu ostatniego roku nie grały ani razu w żadną z wymienionych na liście gier. Odsetek tzw. graczy otrzymano przez odjęcie od 100% odsetka niegrających.

Gracze są to zatem osoby, które zagrały na pieniądze przynajmniej raz w ciągu roku przed badaniem w przynajmniej jedną z gier wymienionych na liście. Niegrający stanowili 62,9% ogółu Polaków w wieku 15+, zaś gracze na pieniądze 37,1%. W porównaniu z rokiem 2015 odsetek graczy wzrósł o 2,9 punktu procentowego. Polacy najczęściej grają w gry Totalizatora Sportowego. Na drugim miejscu ze znacznie słabszym wynikiem, plasują się zdraпки, loterie/konkursy SMS-owe oraz automaty do gier z tzw. niskimi wygranymi. W porównaniu z 2015 rokiem ranking popularności poszczególnych gier nie uległ zasadniczym zmianom. Możemy mówić o zwiększeniu się odsetka grających w zdraпки (o 2,9% punktu procentowego) oraz spadku popularności loterii i konkursów SMS-owych⁹.

Zapytano badanych o to, czy kiedykolwiek grali w jakiegokolwiek gry hazardowe. Zdecydowana większość respondentów - 96% wskazało, że nie grali nigdy w tego rodzaju gry. Uzależnienie od gier hazardowych jest zatem wśród dorosłych mieszkańców gminy Świebodzice na niskim poziomie ryzyka. Wśród przyczyn podejmowania gier hazardowych dominują motywów finansowe oraz rozrywkowe. U podstaw gry ryzykownej i patologicznej leży także chęć odegrania się, przebywanie w środowisku graczy oraz chęć zredukowania stresu.

⁹ Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, *Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2019*, Warszawa 2019, s. 153.

Mieszkańcy gminy Świebodzice wskazywali najczęściej, że grają w gry na pieniądze, ponieważ lubią towarzyszące grze emocje (67%) oraz dlatego, że mają przeczucie, że czeka ich duża wygrana (50%)¹⁰.

Uzależnienie od hazardu jest uznawane za przewlekłe i niewyleczalne schorzenie. Oznacza to, że powrót hazardzisty do bezpiecznego grania jest niemożliwy, zawsze wymknie się ono spod kontroli nawet, gdy przerwa w graniu była stosunkowo długa. Abstynencja od grania, nawet relatywnie długa, nie jest dowodem na wyleczenie i brak choroby. Uzależnienie od hazardu wymaga kompleksowego leczenia psychoterapeutycznego (psychoterapia indywidualna, rodzinna) i być może włączenia psychiatrycznego leczenia farmakologicznego. Podobnie, jak w przypadku uzależnienia od alkoholu, tu również występuje mechanizm współuzależnienia rodziny jako skutek uzależnienia członka rodziny.

Łącznie 39% mieszkańców gminy Świebodzice ma świadomość, że zbyt częste granie w gry hazardowe prowadzi do uzależnienia. Aczkolwiek łącznie 38% wskazało, że ich zdaniem raczej nie lub zdecydowanie nie można uzależnić się od gier na pieniądze. Pozostałe 23% nie ma zdania na ten temat. Istotą uzależnienia od jedzenia, jest przede wszystkim kompulsywne objadanie się, choć należy podkreślić, że obydwa terminy, tj. uzależnienie od jedzenia, jak i jedzeniowy holizm, choć są powszechnie stosowane, wzbudzają kontrowersje. Badacze podkreślają, że uzależnienie od jedzenia jest uzależnieniem „wieloaspektowym”. Przy jego diagnozowaniu bierze się pod uwagę nie tylko ilość przyjmowanego pokarmu, ale i sposób jedzenia, jakość produktów żywnościowych, częstotliwość posiłków, a przede wszystkim myśli i emocje, które pojawiają się w związku z zachowaniami jedzeniowymi.

Mieszkańcy gminy Świebodzice wskazywali w zdecydowanej większości (98%), że nie zdarza im się „zajadać” stresu czy trudnych emocji. Jedynie 2% odpowiedziało, że takie sytuacje mają miejsce. Aczkolwiek, 11% przyznaje, że miewa trudności w kontrolowaniu zachowań jedzeniowych (kompulsywne objadanie się, usilne krążenie myśli wokół jedzenia).

Jak wynika z badania CBOS przeprowadzanego w 2019 roku, przynajmniej sporadyczne korzystanie z Internetu deklaruje obecnie blisko trzy czwarte (74,2%) Polaków w wieku 15 lat i więcej. Większość badanych (59,2%) korzysta z Internetu codziennie lub prawie codziennie. Choć już w roku 2012 większość (61,4%) tej grupy wiekowej przynajmniej sporadycznie korzystała z Internetu, to w kolejnych badaniach notowano systematyczny znaczący przyrost odsetka internautów: o 6,5 punktu

¹⁰ Odsetki dotyczą badanych, którzy grali w gry na pieniądze.

procentowego, do 67,9%, w 2015 roku i o kolejne 6,3 punktu procentowego, do 74,2%, w 2019 roku. Łącznie zatem w ciągu siedmiu lat zasięg korzystania z Internetu w grupie wiekowej 15+ zwiększył się o 12,8 punktu procentowego¹¹.

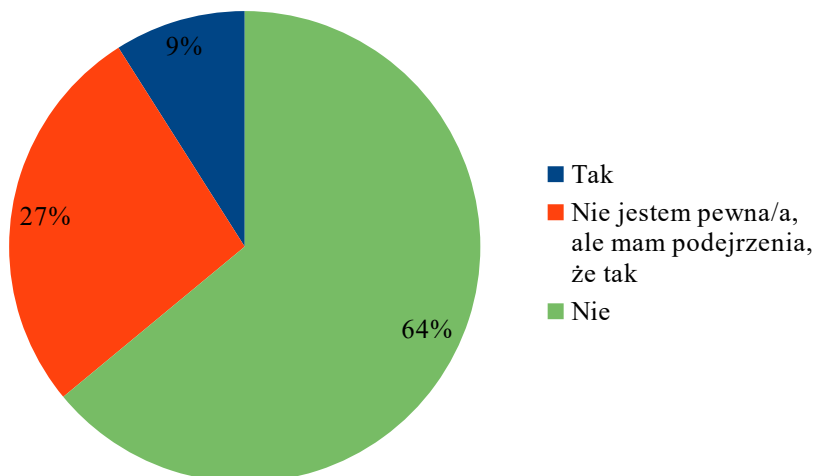
Zapytano zatem badanych o ich subiektywną ocenę rozpowszechnienia zjawiska uzależnienia od komputera/ Internetu. Łącznie 47% mieszkańców oceniło, że jest to bardzo oraz dość powszechne zjawisko. Poza tym, w sumie 28% ankietowanych zaznaczyło, że zjawisko uzależnienia od komputera/ Internetu jest dość oraz bardzo rzadkie, a 25%, że nie występuje ono wcale. Cyberprzemoc różni się od przemocy występującej w realnej rzeczywistości jedynie tym, że do agresji i napaści dochodzi za pośrednictwem Internetu oraz urządzeń elektronicznych służących do wysyłania wiadomości SMS, e-maili czy też uczestnictwa w czatach. Istnieje bardzo wiele rodzajów cyberprzemocy. Trzydzieści procent mieszkańców gminy Świebodzice przyznaje, że padli ofiarami cyberprzemocy.

PRZEMOC W RODZINIE

Według badań przeprowadzonych w 2019 roku z deklaracji badanych wynika, że w zdecydowanej większości rodzin zdarzają się nieporozumienia i konflikty (71%), przy czym w większości dochodzi do nich bardzo rzadko (54%), natomiast w co szóstej (17%) kłótnie wybuchają przynajmniej kilka razy w miesiącu. W ciągu ostatnich siedmiu lat częstość występowania konfliktów w rodzinach w zasadzie się nie zmieniła. Dom – obok pracy, szkoły oraz ulic poza najbliższą okolicą – jest miejscem, gdzie najwięcej osób doświadczyło przemocy (według deklaracji po 8%). Niewiele mniej ankietowanych przyznało, że padło jej ofiarą w najbliższej okolicy (7%). Nieco rzadziej ankietowali zetknęli się z agresją w restauracji, kawiarni, na dyskotecę (5%), w środkach komunikacji – pociągu, autobusie, tramwaju, taksówce (5%) lub w innych miejscach (4%)¹². Wyniki te zbliżone do danych sprzed 3 lat, kiedy CBOS realizował podobne badania. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając.

11 Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, *Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2019*, Warszawa 2019, s. 194.

12 CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, kwiecień 2019.

Wykres nr 5. Czy w Pani/Pana otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia” doświadczające przemocy w rodzinie.

Większość - 64% mieszkańców gminy Świebodzice wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy w rodzinie, 9% respondentów zaznaczyło, że zna takie osoby, a 27% ma podejrzenia, że zjawisko przemocy w rodzinie jest obecne w ich otoczeniu. Jedynie 8% ankietowanych deklaruje, że wie, gdzie w ich regionie zamieszkania może uzyskać pomoc ofiara przemocy w rodzinie.

6.2. LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

W badaniu wzięli uczniowie klas 6-8 ze szkół podstawowych (SP 6-8) oraz uczniowie klas 1-3 ze szkół ponadpodstawowych (SPP) w gminie Świebodzice. Łącznie w badaniu wzięło udział 391 uczniów.

Substancje psychoaktywne: ALKOHOL

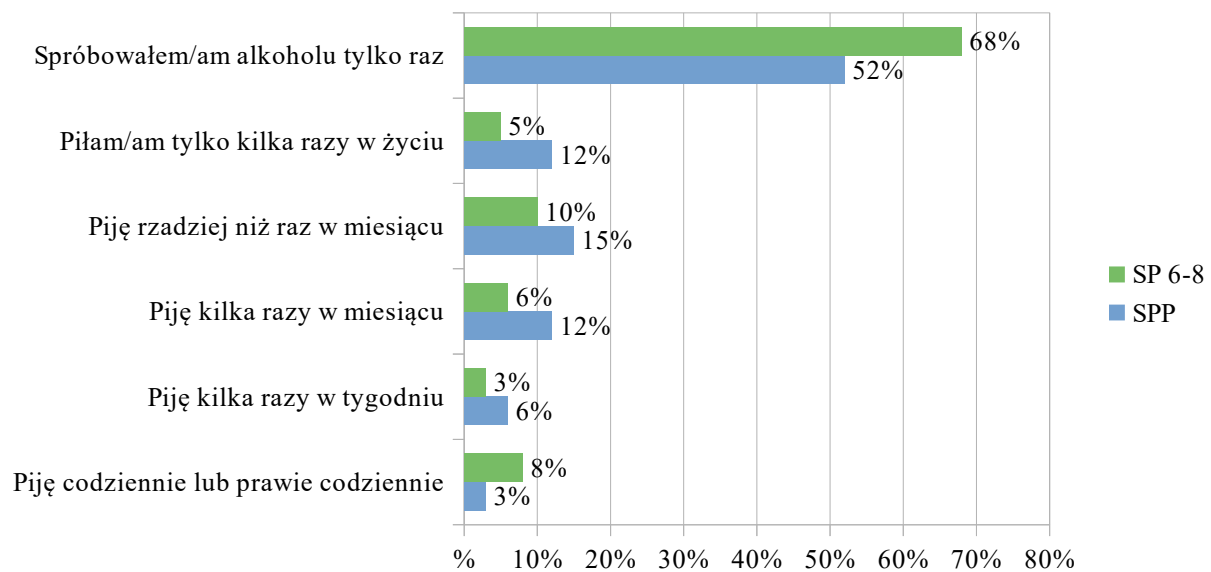
Inicjację alkoholową ma za sobą 26% badanych uczniów ze szkół podstawowych oraz 34% uczniów ze szkół ponadpodstawowych. Wraz z wiekiem rośnie odsetek uczniów mających za sobą inicjację alkoholową.

Równie istotna jest częstotliwość spożywania alkoholu. Wśród uczniów, którzy mają za sobą inicjację alkoholową najczęściej pojawiała się odpowiedź, która odnosiła się do jednorazowego (SP 6-8 - 68%, SPP - 52%) spożycia alkoholu. Aczkolwiek, 5% młodszych i 12% starszych uczniów zaznaczyło, że spożywało alkohol już kilka razy. Znaczny niepokój wzbudza, iż 10% uczniów ze szkół

podstawowych oraz 15% uczniów ze szkół ponadpodstawowych przyznaje, że spożywa alkohol rzadziej niż raz w miesiącu, 6% uczniów ze szkół podstawowych i 12% uczniów ze szkół ponadpodstawowych wskazało, że pije go kilka razy w miesiącu, a łącznie 11% uczniów ze szkół podstawowych i w sumie 9% uczniów ze szkół ponadpodstawowych deklaruje, że sięga po napoje alkoholowe kilka razy w tygodniu lub nawet codziennie. Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Młodszy badani najczęściej sięgają po piwo (SP 6-8 - 14%, SPP - 21,2%), natomiast starsi badani wybierają wódkę (SP 6-8 - 10%, SPP - 24,2%).

Wykres nr 6. Jak często pijesz alkohol?

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Uzyskane wyniki wskazują, że 41,5% uczniów ze szkół podstawowych oraz 22% uczniów ze szkół ponadpodstawowych nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 lat. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Jednakże łącznie 23,2% młodszych ankietowanych oraz 46% starszych ankietowanych twierdzi, że jest to raczej lub bardzo łatwe. Oznaczać to może, że ci uczniowie lub ich rówieśnicy mogą być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu. Natomiast w sumie 35,4% uczniów ze szkół podstawowych oraz 30% uczniów ze szkół ponadpodstawowych uważa, że jest to trudne lub bardzo trudne.

Substancje psychoaktywne: NIKOTYNA

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach. Jak wynika z przeprowadzonych badań problem ten dotyczy również dzieci i młodzież z terenu Gminy Świebodzice. Inicjację nikotynową ma za sobą 13% uczniów ze szkół podstawowych oraz 27% uczniów ze szkół ponadpodstawowych. Papierosy są zatem mniej popularną używką w porównaniu z alkoholem.

Najczęściej wskazywaną okolicznością zapalenia pierwszego papierosa przez ankietowanych było spotkanie ze znajomymi (SP 6-8 - 50%, SPP - 76,9%).

Większość uczniów ze szkół podstawowych, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów (SP 6-8 - 63%). Jednakże, 24% z nich pali od czasu do czasu papierosy lub e-papierosy, 8% z nich pali regularnie papierosy, a 5% pali regularnie e-papierosy. Jeżeli chodzi o uczniów ze szkół ponadpodstawowych, to 34,6% wskazało, że pali od czasu do czasu papierosy lub e-papierosy, 19,2%, że pali regularnie papierosy, a 11,5%, że pali regularnie e-papierosy

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. Łącznie 64,6% młodszych oraz 45% starszych respondentów oceniło, że zakup papierosów w sklepach jest raczej lub bardzo trudny. Pozostali uczniowie uznali, że jest to bardzo lub raczej łatwe.

Substancje psychoaktywne: NARKOTYKI

Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków. Jak wynika z deklaracji respondentów, inicjację narkotykową ma za sobą 4% ankietowanych ze szkół podstawowych oraz 7% ankietowanych ze szkół ponadpodstawowych.

Kolejno uczniowie zostali poproszeni o określenie, jakie substancje do tej pory przyjmowali. Jak wynika z deklaracji badanych, mieli oni już dotąd kontakt z wieloma substancjami. Jednak największą popularność wśród ankietowanych ma marihuana - 46% uczniów ze szkół podstawowych oraz 100% uczniów ze szkół ponadpodstawowych, którzy zażywali już narkotyki, przyznaje, że sięgali właśnie po tę używkę.

Jeżeli chodzi o częstotliwość zażywania narkotyków/ dopalaczy, to 31% uczniów ze szkół podstawowych zaznaczyło, że dotąd przyjmowali je raz w życiu. Kolejno, 8% badanych ze szkół podstawowych i 71% badanych ze szkół ponadpodstawowych wskazało, że owe substancje zażywali kilka razy w życiu. Znacznie niepokoją odsetki ankietowanych, którzy deklarują, że po narkotyki/ dopalacze sięgają kilka razy w miesiącu: SP 6-8 - 23%, SPP - 14% oraz codziennie lub prawie codziennie: SP 6-8 - 38%, SPP- 14%¹³.

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości nie wiedzą czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w ich środowisku (SP 6-8 - 65%; SPP - 63,9%). Jednakże, łącznie 15% badanych ze szkół podstawowych oraz 22,7% badanych ze szkół ponadpodstawowych twierdzi, że jest to łatwe lub bardzo łatwe. Natomiast 20% młodszych oraz 13,4% starszych ankietowanych uważa, że jest to raczej lub bardzo trudne. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE

Dotychczas najwięcej niepokoju, jeżeli chodzi o dzieci, które dorastają i wkraczają w wiek nastoletni, budziły takie problemy jak ryzyko sięgnięcia przez nie po różnego rodzaju substancje psychoaktywne. To, co obecnie zaczyna niepokoić coraz bardziej, to wciąż pojawiające się nowe formy uzależnień behawioralnych.

Uczniowie z gminy Świebodzice zostali zapytani zatem o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne ankietowani uznali uzależnienie od Internetu oraz uzależnienie od mediów społecznościowych. Natomiast jako najrzadziej występujące uzależnienie behawioralne badani ocenili uzależnienie od hazardu.

Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11 - 16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom

¹³ Odsetki dotyczą uczniów, którzy deklarują, że mają za sobą inicjację narkotykową.

to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniechanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%)¹⁴.

Ankietowani najczęściej spędzają przed komputerem od dwóch do trzech godzin dziennie (SP 6-8 - 33%; SPP - 27,8%). Poza tym, badani spędzają przed komputerem do godziny dziennie (SP 6-8 - 24%; SPP - 7,2%). Jednakże, 16% uczniów ze szkół podstawowych oraz 17,5% uczniów ze szkół ponadpodstawowych deklaruje, że spędza przed komputerem od czterech do pięciu godzin, a 11% młodszych oraz 26,8% starszych respondentów nawet więcej niż 5 godzin dziennie. W praktyce może to oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania czasu. Pozostałe 16% uczniów ze szkół podstawowych i 20,6% uczniów ze szkół ponadpodstawowych deklaruje, że nie korzysta z komputera.

Uczniowie zostali poproszeni o określenie, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. Najbardziej popularnymi formami okazują się być gry komputerowe (SP 6-8 - 48%; SPP - 57%). Zdecydowanie mniej czasu uczniowie przeznaczają na portale społecznościowe (SP 6-8 - 9%; SPP - 7%), strony internetowe ze śmiesznymi filmikami/obrazkami (SP 6-8 - 7%; SPP - 6%), naukę (SP 6-8 - 6%; SPP - 3%), zakupy (SP 6-8 - 5%) czy forum/ czat (SP 6-8 - 1%; SPP - 1%).

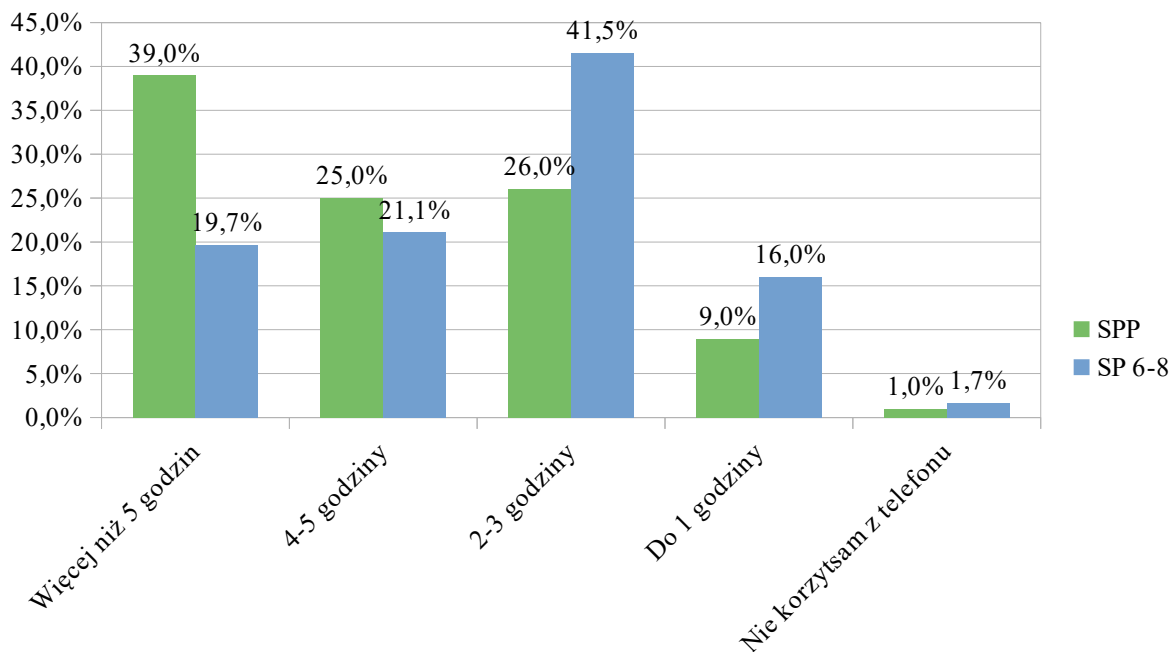
Łącznie 76% uczniów ze szkół podstawowych oraz 74% uczniów ze szkół ponadpodstawowych deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, spora część ankietowanych przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 6-8 - 19%; SPP - 14%). Jednocześnie pewna grupa uczniów stwierdziła, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliby bardzo negatywnie (SP 6-8 - 5%; SPP - 12%). Co więcej 64% młodszych i 69,9% starszych badanych deklaruje, że podejmowali już próby ograniczenia czasu spędzanego na korzystaniu z komputera/ Internetu. Aczkolwiek 16% uczniów ze szkół podstawowych i 15,5% uczniów ze szkół ponadpodstawowych przyznaje, że nie przyniosło to żadnego skutku.

Następnie zapytano badanych, ile czasu dziennie korzystają z telefonu. Jak się okazuje, 41,5% uczniów ze szkół podstawowych oraz 26% uczniów ze szkół ponadpodstawowych korzysta z telefonu od 2 do 3 godzin dziennie. Znaczny niepokój budzi fakt, iż 40,8% młodszych oraz 64% starszych ankietowanych deklaruje, że korzysta z telefonu 4 i więcej godzin dziennie. Kolejno, uczniowie w ten

¹⁴ L. Kirwil L., *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II*, SWPS, Warszawa 2011.

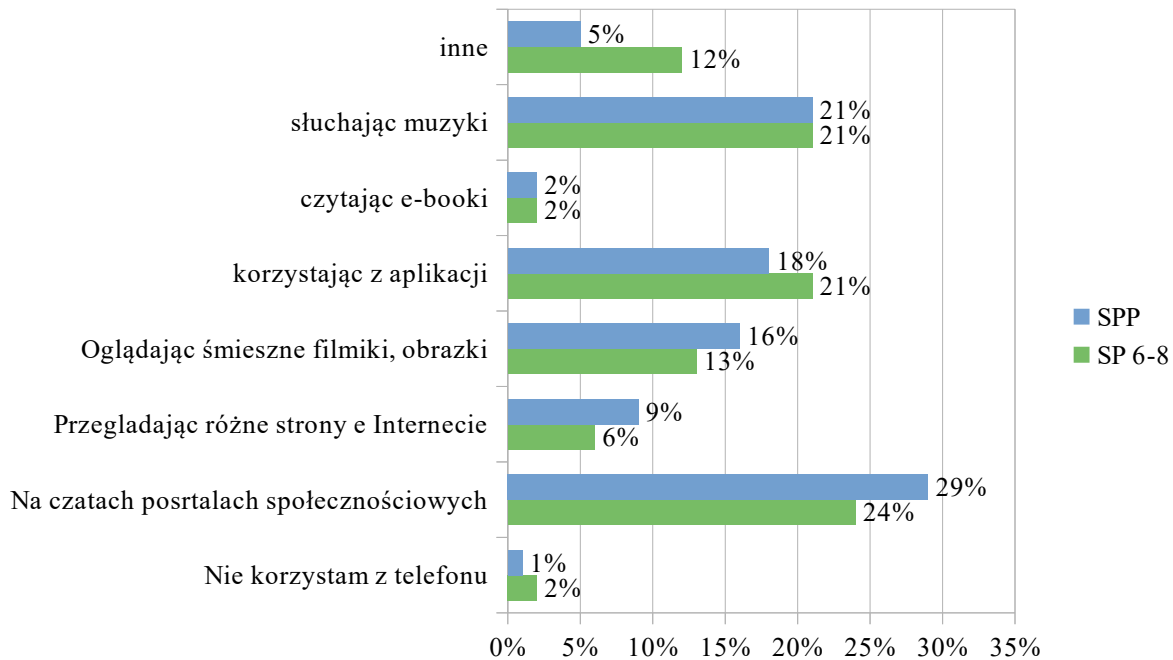

sposób spędzają czas około godziny (SP 6-8 - 16%, SPP - 9%). Nieznaczny odsetek uczniów przyznaje, że nie korzysta z telefonu: SP 6-8 - 1,7%, SPP - 1%.

Wykres nr 7. Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?

Korzystając z telefonu uczniowie najczęściej spędzają czas na czatach oraz portalach społecznościowych (SP 6-8 - 24%, SPP - 29%), oglądając śmieszne filmiki i obrazki (SP 6-8 - 13%, SPP - 16%), słuchając muzyki (SP 6-8 - 21%, SPP - 20%), czy też korzystając z różnego rodzaju aplikacji (SP 6-8 - 21%, SPP - 18%). Część uczniów używa telefonu do przeglądania stron internetowych zgodnie z zainteresowaniami (SP 6-8 - 6%, SPP - 9%) oraz czytania e-booków (SP 6-8 - 2%, SPP - 2%).

Wykres nr 8. Na czym spędzasz najwięcej czasu korzystając z telefonu?

Nowoczesne technologie komunikacyjne trwale i w nieodwracalny sposób zmieniły obraz współczesnej rzeczywistości. Wielu zwłaszcza młodych ludzi, nie wyobraża sobie życia bez stałego bycia online, używania telefonu komórkowego czy przynależności do portalu społecznościowego. Współcześnie dzieci, młodzież, dorośli ciągle są „podłączeni” do wynalazków digitalnego świata, traktując je jako naturalne środowisko zaspokajania potrzeb. Dlatego e-uzależnienie jest nasilającym się problemem, dotyczącym coraz młodszych użytkowników nowoczesnych technologii. E-uzależnienia nie dają tak szybko negatywnych efektów jak inne uzależnienia, ale powodują ogromne spustoszenie w każdym z obszarów życia osoby uzależnionej i jej rodziny. W zapobieganiu nadużywania Internetu, telefonu komórkowego istotną rolę odgrywa dom rodzinny i szkoła. Celem profilaktyki nie może być eliminacja z życia okazji do powstania uzależnienia np. wyrzucenie telefonu albo zabranie dziecku komputera, ale prawidłowe używanie nowych technologii.

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W przeprowadzonym badaniu uzyskane zostały informacje na temat

doświadczeń uczniów związanych z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że dzieciom i młodzieży w gminie Świebodzice nie są obce zjawiska takie, jak ośmieszanie czy nękanie drugiej osoby za pośrednictwem Internetu. 38% uczniów ze szkół podstawowych, a także 48,5% uczniów ze szkół ponadpodstawowych doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie równie często otrzymywali wiadomości z obelgami i przezwiskami (SP 6-8 - 32%; SPP - 53%), a nawet z groźbami i szantażem (SP 6-8 - 12,9%; SPP - 24%). Padali też ofiarami udostępniania ich prywatnej wiadomości innej osobie (SP 6-8 - 31%; SPP - 45,4%), włamania na konto na portalu społecznościowym (SP 6-8 - 22%; SPP - 33%), umieszczania filmików lub zdjęć w sieci, które ośmieszały ich lub ich znajomych ze szkoły (SP 6-8 - 12%; SPP - 23,7%) oraz podszywania się po nich lub pod ich znajomych ze szkoły (SP 6-8 - 13%; SPP - 14,4%).

Prawie 5% młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej gra na automatach o niskich wygranych costanowi jedną z często praktykowanych form spędzania czasu wolnego (przynajmniej raz na tydzień lub prawie codziennie)¹⁵. Nastolatki w stopniu większym niż osoby dorosłe są podatne na patologiczny hazard, a zwłaszcza na negatywne skutki gier¹⁶. Faktem jest, że – szczególnie dla młodzieży – hazard w Internecie jest generalnie dużo łatwiej dostępny niż hazard tradycyjny, ze względu na mniejszą kontrolę wieku oraz możliwość grania o dużo niższe stawki¹⁷.

W jakiegokolwiek gry hazardowe grało 34% uczniów ze szkół podstawowych oraz 29,9% uczniów ze szkół ponadpodstawowych. Jeżeli chodzi o młodszych badanych, to 13% z nich grało w gry na pieniądze 1 raz, 10% - kilka razy, a 11% - 10 lub więcej razy. W przypadku starszych ankietowanych, 8,3% z nich grało w gry hazardowe 1 raz, 9,3% - kilka razy, a 12,4% - 10 lub więcej

15 P. Sobierajski, J. Szczepkowski, *Postawy zdrowotne młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej*, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Toruń 2011.

16 M. Griffiths M., *Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorostania*, GWP, Gdańsk 2004.

17 M. Griffiths M., *Gambling Addiction on the Internet*, w: Young K. S., Abreu N. de (ed.), *Internet Addiction. A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, Hoboken: John Wiley and Sons.

razy. Największą popularność wśród badanych mają zdraпки (SP 6-8 - 58%; SPP - 53%). Natomiast najmniej popularne są wyścigi konne lub innych zwierząt (SP 6-8 - 9%; SPP - 0%)¹⁸.

Wśród powodów grania w gry hazardowe ankietowani wskazywali najczęściej, że stanowi to dla nich rozrywkę, sposób na nudę (SP 6-8 - 59%; SPP - 72%). Z kolei najrzadziej wybierali takie powody jak: „gram z przyzwyczajenia” (SP 6-8 - 5%; SPP - 0%), „jakoś tak nie mogę przestać” (SP 6-8 - 13%; SPP - 0%), „to jest modne w moim środowisku” (SP 6-8 - 7%; SPP - 7%), „pomaga mi to rozładować stres, uspokoić się” (SP 6-8 - 7%; SPP - 7%).

PRZEMOC W SZKOLE

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi.

Przeprowadzone ankiety wśród uczniów gminy Świebodzice pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W pierwszej kolejności uczniom wyjaśniono, czym jest przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) oraz psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Następnie zostali zapytani, o to, jakiego rodzaju przemocy doświadczyli w szkole ze strony rówieśników.

Jak wynika z przeprowadzonych badań około połowa badanych uczniów doświadcza przemocy w szkole ze strony rówieśników. Jeżeli chodzi, o młodszych ankietowanych, to 51% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy rówieśniczej w szkole, 26% doświadczyło przemocy fizycznej, 28% doświadczyło przemocy psychicznej, a 9% doświadczyło innych niż wskazane form przemocy. W przypadku starszych respondentów, 51% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy w szkole ze strony innych uczniów, 24% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 26% przemocy psychicznej, a 14% innej formy przemocy. Uzyskane wyniki wskazują, że pewien odsetek uczniów doświadcza ze strony swoich kolegów i koleżanek w szkole zarówno przemocy fizycznej, jak i psychicznej.

W kolejnym pytaniu 49,7% uczniów ze szkół podstawowych oraz 57% uczniów klas ze szkół ponadpodstawowych deklaruje, że nie są ofiarami przemocy ze strony innych uczniów. Część uczniów przyznaje, że kilka razy w roku (SP 6-8 - 16,7%; SPP - 21%) oraz kilka razy w miesiącu (SP 6-8 -

¹⁸ Odsetki dotyczą badanych, którzy grali już w gry hazardowe.

11,6%; SPP - 8%) doświadczają w szkole przemocy ze strony swoich kolegów lub koleżanek. Pewna część uczniów deklaruje, że doświadcza przemocy rówieśniczej w szkole kilka razy w tygodniu (SP 6-8 - 8,8%; SPP - 6%) lub nawet codziennie (SP 6-8 - 13,3%; SPP - 8%).

W przeprowadzonej ankiecie zbadano również, w jaki sposób czas wolny spędzają uczniowie na terenie gminy Świebodzice.

Jak wynika z deklaracji uczniów ich rodzice najczęściej wiedzą, w jaki sposób spędzają czas wolny- 23,7% młodszych oraz 23,7% starszych badanych deklaruje, że ich rodzice zawsze wiedzą, co robią w wolnym czasie, a 51% ankietowanych ze szkół podstawowych oraz 56,7% badanych ze szkół ponadpodstawowych przyznaje, że ich rodzice zazwyczaj wiedzą, w jaki sposób spędzają oni czas wolny. Oznacza to, że uczniowie ci podlegają najczęściej kontroli rodziców. Pozostali uczniowie odpowiedzieli, że ich rodzice czasami wiedzą (SP 6-8 - 19%, SPP - 17,5%) lub też nigdy nie wiedzą (SP 6-8 - 7%, SPP - 2,1%) co robią wolnym czasie.

Młodszy ankietowani z gminy Świebodzice najczęściej spędzają czas wolny ze znajomymi z klasy/szkoły (SP 6-8 - 25,9%, SPP - 18%). Natomiast starsi badani zazwyczaj spędzają ten czas w samotności (SP 6-8 - 22,8%, SPP - 35%). Poza tym, część uczniów spędza czas wolny ze znajomymi spoza klasy/szkoły (SP 6-8 - 19,7%, SPP - 23%), z rodziną (SP 6-8 - 18%, SPP - 14%) oraz z innymi osobami niż wymienione w ankiecie (SP 6-8 - 13,6%, SPP - 10%).

Znaczny odsetek badanych uczniów z gminy Świebodzice uważa, że w okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania czasu wolnego: SP 6-8 - 46%, SPP - 30%. Jednakże 14% uczniów ze szkół podstawowych oraz 15% uczniów ze szkół ponadpodstawowych uważa, że w okolicy powinno być więcej obiektów sportowych, a 15% uczniów ze szkół podstawowych i 23% uczniów ze szkół ponadpodstawowych przyznaje, że mogłoby być więcej terenów zielonych. Z kolei 13% młodszych i 21% starszych respondentów wskazuje, że brakuje organizacji młodzieżowych oraz propozycji wolontariatów. Uczniowie mieli również możliwość przedstawienia swoich propozycji. Najczęściej wskazywali, że w okolicy brakuje skate parków, siłowni, kina, placów zabaw czy kawiarni.

7. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE ZAJMUJĄCE SIĘ PROFILAKTYKĄ I ROZWIĄZYWANIEM PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W GMINIE ŚWIEBODZICACH

7.1. OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W ŚWIEBODZICACH

Do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzicach z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych, problemów przemocy oraz uzależnień przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy w szczególności:

- a) podejmowanie działań ukierunkowanych na aktywizację, integrację oraz edukację grup oraz społeczności lokalnych, w szczególności zagrożonych uzależnieniami od alkoholu, narkotyków i substancji psychoaktywnych,
- b) prowadzenie działań przewidzianych w ustawie w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Świebodzice na lata 2021-2025,
- c) organizacja działań Zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym: uruchamianie i realizowanie procedury „Niebieskiej Karty”, zapewnienie obsługi organizacyjno – technicznej Zespołu Interdyscyplinarnego.

7.2. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY W ŚWIEBODZICACH

Głównym obowiązkiem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Świebodzice ma za zadanie diagnozowanie problemu przemocy w rodzinach. Zespół podejmuje działania i inicjuje interwencje w środowiskach zagrożonych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie. Jego zadaniem jest również rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. ZI realizuje swoje zadania za pomocą procedury „Niebieska Karta”, powołując przy tym grupę roboczą. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na kwartał.

Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Głównym celem ZI jest podnoszenie efektywności działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych poprzez:

- diagnozowanie problemów przemocy w rodzinie na terenie Gminy Świebodzice,

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- tworzenie grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych sprawach.

W roku 2023 planowane są zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W sejmie trwają prace legislacyjne nad projektem ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw. Zakłada on m. in. zmianę tytułu ustawy z „ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” na „ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej”. W ocenie projektodawcy obowiązująca nazwa ustawy stygmatyzuje rodzinę i wskazuje, że wyłącznie rodzina jest środowiskiem, w którym dochodzi do aktów przemocy. Dotychczasowa definicja „przemocy w rodzinie” zastąpiona zostanie „przemocą domową”. Projekt przewiduje wprowadzenie zmian mających na celu modyfikację pracy zespołów interdyscyplinarnych i dotychczasowych grup roboczych oraz wprowadzenie nowych rozwiązań prawnych wpływających na usprawnienie ich pracy. Zespołowi interdyscyplinarnemu zostaną przypisane jedynie zadania o charakterze strategicznym, poprzez które kształtowana będzie lokalna polityka przeciwdziałania przemocy domowej. Z kolei rozpatrywanie spraw indywidualnych będzie należało do zadań grup diagnostyczno-pomocowych, które zastępują dotychczas funkcjonujące grupy robocze. W projekcie dostrzegalna jest próba dostosowania obowiązujących regulacji do zmieniających się uwarunkowań oraz wprowadzenia do porządku prawnego kompleksowych rozwiązań dotyczących zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej.

7.3. MIEJSKA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W ŚWIEBODZICACH

Do zadań Komisji z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych, problemów przemocy oraz uzależnień przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy w szczególności:

- a) podejmowanie działań mających na celu zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, współuzależnionych, w tym dokonywania analizy potrzeb,
- b) udzielanie osobom uzależnionym i członkom ich rodzin pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:
- przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia lub objęcie terapią,
  - motywowanie i zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego,
  - kierowanie do biegłych w przedmiocie orzekania o uzależnieniu,
  - kierowanie spraw do sądu o wydanie orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,
  - podejmowanie działań zmierzających zapobieganiu przemocy w rodzinie,
  - kierowanie osób uzależnionych i uwikłanych w przemoc domową do specjalistów i instytucji świadczących usługi specjalistyczne,
  - inicjowanie działań zmierzających do animacji i aktywizacji środowiska lokalnego w niesienie pomocy osobom z problemem alkoholowym i problemem przemocy,
  - inicjowanie i organizacja szkoleń, debat i konferencji w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie,
  - organizowanie pomocy dzieciom ze środowisk zagrożonych marginalizacją, ze szczególnym uwzględnieniem problemów alkoholowych,
- c) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy:
- inicjowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,
  - inicjowanie i prowadzenie kampanii informacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej,
  - podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym ze szczególnym naciskiem na promocję zdrowego stylu życia, kierowanych do dzieci i młodzieży,
  - wspieranie realizacji pozalekcyjnych programów sportowych, opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- d) podejmowanie działań na rzecz ograniczenia dostępności alkoholu:
- prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych,

- podejmowanie działań wobec firm prowadzących reklamę napojów alkoholowych w sposób niezgodny z przepisami,
  - podejmowanie działań informacyjnych i profilaktycznych skierowanych do kierowców pojazdów mechanicznych,
  - prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż alkoholu,
  - wydawanie opinii w formie Postanowień dot. punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Świebodzice,
- e) współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi w rozwiązywaniu:
- problemów uzależnień i przemocy w rodzinie:
  - organizacja i współorganizacja szkoleń, debat, konferencji i imprez profilaktycznych,
  - prowadzenie działań o charakterze interdyscyplinarnym w zakresie przeciwdziałania i usuwania skutków problemów uzależnień i przemocy,
- f) realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W roku 2022, według stanu na dzień 15.12.2022 r.:

- odbyło się 12 posiedzeń MKRPA,
- przeprowadzono 148 rozmów motywujących,
- dokonano 12 kontroli punktów sprzedaży,
- wydano 16 postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- skierowano 6 wniosków do Sądu Rejonowego w Świdnicy w sprawie obowiązku leczenia odwykowego,
- członkowie MKRPA uczestniczyli w 261 posiedzeniach grup roboczych.

7.4. PUNKT KONSULTACYJNY

Punkt konsultacyjny funkcjonuje w Ośrodku Pomocy Społecznej. Do zadań punktu konsultacyjnego jest udzielanie wsparcia w zakresie pomocy psychologicznej, prawnej, konsultacji dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków w szczególności:

- a) prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie,

- b) udzielanie osobom i rodzinom konsultacji oraz porad terapeutycznych, socjalnych i profilaktycznych w sprawach uzależnień i przemocy,
- c) motywowanie osób współuzależnionych do ewentualnego podjęcia psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego,
- d) wspomaganie osób pijących ryzykownie i szkodliwie w podjęciu decyzji w sprawie zmiany szkodliwego wzoru picia,
- e) motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego oraz psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego,
- f) udzielanie wsparcia osobom po zakończonej psychoterapii poprzez rozmowy podtrzymujące,
- g) inicjowanie interwencji w przypadku rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie poprzez udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
- h) gromadzenie aktualnych informacji o miejscach pomocy oraz kompetencjach służb i instytucji z terenu gminy, zajmujących się systemową pomocą dla rodziny,
- i) współdziałanie z innymi podmiotami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Na podstawie danych zawartych w poniższej tabeli należy stwierdzić, że w latach 2019- 2021 wzrosła ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy punktu konsultacyjnego.

	2019	2020	2021
Liczba rodzin korzystających z pomocy punktu	614	692	732
Liczba rodzin z problemem alkoholowym	172	213	169

Tabela nr 3. Liczba rodzin korzystających z punktu konsultacyjnego.

7.5. PLACÓWKA WSPARCIA DZIENNEGO - ŚWIETLICA ŚRODOWISKOWA

Na terenie Gminy Świebodzice funkcjonuje Świetlica Środowiskowa pod nazwą: „Tęczowa Gromada”. Funkcjonowanie tego typu placówki reguluje Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jednym z założeń tej ustawy jest stworzenie systemu pomocy rodzinom, które przeżywają kryzys – do realizacji tego zadania zobowiązane są gminy. Wspieraniu

rodziny służyć mają różne działania – jednym z nich jest organizacja placówek wsparcia dziennego. Ustawa stanowi, że „w celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego”. Placówki wsparcia dziennego organizują rozmaite zajęcia – sportowe, rekreacyjne, kulturalne, pomagają w nauce, rozwijają zainteresowania. Współpracują ze szkołami, pomocą społeczną, kuratorami rodzinnymi oraz innymi instytucjami pomagającymi dziecku i rodzinie. Świetlice są czasem ostatnim ratunkiem dla dzieci, których rodziny nie radzą sobie ze swoimi trudnościami.

Świetlica Środowiskowa „Tęczowa Gromada” funkcjonuje jako placówka opiekuńczo-wychowawcza wspierającą proces opieki i wychowania dzieci i młodzieży w ciągu kilku godzin dziennie, w której zajęciach uczestniczą dzieci i młodzież w wieku od 6 do 18 lat. Placówka w takim rozumieniu zapewnia organizację czasu wolnego w sposób interesujący i oparty o indywidualne potrzeby i zdolności, pomoc w nauce, organizację zabaw i zajęć sportowych. Prowadzone zajęcia i konkursy oraz zajęcia tematyczne ukierunkowane są na profilaktykę i pomoc dziecku i rodzinie w radzeniu sobie z życiowymi problemami i kryzysami związanymi z relacjami z rówieśnikami, szkolnymi i rodzinnymi. Natomiast praca wychowawcza z dziećmi i młodzieżą polega na rozwijaniu ich zainteresowań, a także spełnianiu potrzeb i oczekiwań wychowanków. W miarę możliwości finansowych organizowane są ogniska wycieczki, poczęstunki. W czasie zajęć zwracana jest szczególna uwaga na kształtowanie prawidłowych postaw koleżeńskich, szacunku dla osób starszych oraz wzajemnej pomocy i współpracy.

Celem działalności świetlicy środowiskowej jest wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi.

Zadaniem świetlicy jest: pomoc w nauce, organizowanie dzieciom czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci, rozwijanie kultury osobistej, poprawa sprawności fizycznej, rozwój umiejętności interpersonalnych, współpraca z rodzicami/opiekunami dzieci oraz instytucjami je wspierającymi, jak: szkoła, placówki medyczne, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe. Podstawowe formy pracy świetlicy:

- a) edukacyjne: odrabianie lekcji, wyrównywanie zaległości w nauce, reedukacja;

- b) zajęcia rozwojowe, obejmujące tematykę promocji zdrowia, profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy oraz ryzykownych zachowań;
- c) organizowanie dzieciom czasu wolnego: gry i zabawy, wycieczki, inne formy aktywnego spędzania czasu oraz uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym, np. koncerty, wystawy;
- d) wspierające rozwój zainteresowań i uzdolnień dzieci: plastyczne, teatralne, itp.,
- e) zwiększające kulturę osobistą np. nauka zasad zachowania przy stole, nauka higieny;
- f) rozwijające sprawność fizyczną: gry zespołowe, zabawy zręcznościowe, nauka pływania, tenis stołowy etc.;
- g) rozwijające poczucie estetyki, czystości, higieny osobistej, otoczenia etc.;
- h) działania na rzecz środowiska lokalnego, np. współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytucjami oraz organizacjami działającymi na rzecz innych społeczności;
- i) współpraca z rodzicami/opiekunami prawnymi;
- j) współpraca ze szkołami, pracownikiem socjalnym oraz innymi osobami i instytucjami w zależności od potrzeb dziecka za zgodą rodziców/opiekunów prawnych dziecka.

Dodatkowe formy pracy świetlicy:

- a) rozwój osobisty;
- b) rozwój zainteresowań;
- c) umożliwienie dzieciom i młodzieży spożycia posiłku/podwieczorku;
- d) wycieczki i wyjazdy o charakterze turystyczno-rekreacyjnym.

Do 15.12.2022 r. ze wsparcia placówki skorzystało 84 podopiecznych w wieku od 6 do 18 lat.

7.6. PORADNIA TERAPII UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLU I WSPÓLUZALEŻNIENIA

Głównym celem pracy terapeutycznej jest dążenie do zmiany pozwalającej osiągnąć pełną abstynencję. Podstawową metodą terapeutyczną jest psychoterapia grupowa i indywidualna.

Cele terapii:

- zdobycie bądź pogłębienie wiedzy na temat uzależnienia od alkoholu,
- nauka umiejętności powstrzymywania się od picia,
- ułatwienie identyfikacji choroby alkoholowej,
- rozpoznawanie i rozbrajanie systemu iluzji i zaprzeczeń,
- uświadomienie destrukcyjnego wpływu picia alkoholu na funkcjonowanie rodziny

- rozpoznawanie i rozbrajanie mechanizmu nałogowego regulowania uczuć,
- rozpoznanie własnych wartości, zdolności, dążeń, które są w pełni akceptowane i sprzyjają osiągnięciu wytyczonych celów,
- zwiększenie umiejętności dostrzegania własnych problemów,
- zwiększenie świadomości wpływu własnej pracy na przebieg zdrowienia,
- ułatwianie rozpoznawania sygnałów zagrażających trzeźwości,
- uświadomienie destrukcyjnego wpływu picia na przebieg pracy zawodowej,
- uświadomienie destrukcyjnego wpływu picia na stan zdrowia,
- uświadomienie, co to znaczy być bezsilnym wobec alkoholu,
- pogodzenie się z własnymi ograniczeniami,
- ugruntowanie wiedzy i umiejętności zasad ważnych w utrzymywaniu abstynencji,
- zdobycie wiedzy na temat nawrotów,
- zdobycie wiedzy na temat możliwości zapobiegania nawrotom,
- uświadomienie zagrożeń dla trzeźwienia płynących z otaczającej rzeczywistości,
- zmiana dotychczasowego stylu życia, bez alkoholu,
- planowanie przyszłości bez alkoholu.

Zadania Poradni:

- udzielanie podstawowych świadczeń zapobiegawczo–lecniczych osobom uzależnionym od alkoholu,
- realizacja programu psychoterapii uzależnienia od alkoholu w zakresie podstawowym,
- przygotowanie pacjenta kończącego podstawowy program terapeutyczny w warunkach stacjonarnych do kontynuowania terapii w systemie ambulatoryjnym.

7.7. KLUB ABSTYNENTA „ODNOWA”

Klub Abstynenta „Odnowa" w Świebodzicach w roku 2022 prowadzony jest przez Stowarzyszenie Krzewienia Trzeźwości w Rodzinie z Wałbrzycha, ma na celu niesienie wszechstronnej pomocy osobom niepijącym alkoholu niezależnie od tego czy są osobami uzależnionymi lub współuzależnionymi, czy też osobami nie mającymi problemu uzależnienia, ale prowadzącymi trzeźwy styl życia, którego wartości pragną rozwijać i upowszechniać w środowisku lokalnym.

Cele pracy Klubu:

1. Propagowanie idei trzeźwości w środowisku lokalnym.
2. Promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie aktywnych form spędzania wolnego czasu.
3. Podtrzymywanie abstynencji przez uzależnionych od alkoholu członków Klubu.
4. Niesienie wszechstronnej pomocy w procesie zdrowienia i rozwoju członkom Klubu uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom.
5. Edukacja dotycząca problematyki uzależnień i współuzależnień skierowana do wszystkich zainteresowanych.
6. Informowanie wszystkich zainteresowanych o możliwości uzyskania pomocy w procesie trzeźwienia.

8. CELE PROGRAMU

Celem głównym Programu jest ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież, poprzez:

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie,
- wspieranie działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez rodziny, dzieci i młodzież. Wzmacnianie czynników chroniących i motywujących do większej aktywności w życiu społecznym,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącą rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. Współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień,
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie lub używających substancji psychoaktywnych oraz członków rodzin osób z problemami wynikającymi z używania alkoholu i substancji psychoaktywnych, a także dotkniętych przemocą w rodzinie,

- udzielanie osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin wsparcia psychologicznego, społecznego i prawnego. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną,
- zapewnianie działalności Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świebodzicach,
- ograniczanie dostępu do alkoholu.

9. ZADANIA PROGRAMU

Zadania Programu zostały określone na podstawie założonych celów szczegółowych. Są także powiązane z zadaniami przeznaczonymi do realizacji dla jednostek samorządu terytorialnego, określonymi w Rozporządzeniu w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, którymi są:

1. Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań epidemiologicznych i innych wiarygodnych źródeł informacji.
2. Poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
3. Redukcja szkód, rehabilitacja i reintegracja społeczna.
4. Zmniejszanie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu.
5. Zwiększanie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, sprzedaży, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych.
6. Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP (tzw. „dopalacze”).

Zadania szczegółowe w zakresie profilaktyki uzależnień dla Gminy Świebodzice na rok 2023:

Zadanie szczegółowe	Wskaźniki	Zakładane rezultaty	Termin realizacji	Wykonawcy zadania
1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniami				
1.1. Finansowanie programów terapeutycznych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ w Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Świebodzicach.	- liczba osób objętych terapią, w tym osoby uzależnione, współuzależnione, - rodzaje realizowanych programów terapeutycznych.	-wzmocnienie motywacji do utrzymywania abstynencji oraz zwiększenie świadomości na temat problemu uzależnienia od alkoholu, zmiana stylu życia oraz wzmocnienie poczucia własnej wartości, -osiągnięcie stabilizacji emocjonalnej, -poprawa relacji rodzinnych, -utrzymywanie abstynencji przy zastosowaniu działań profilaktycznych zapobiegających nawrotom.	I-XII 2023 r.	OPS, Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Świebodzicach.
1.2. Dofinansowanie do zakupu wyposażenia Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Świebodzicach.	-wykaz wyposażenia placówki.	-poprawa warunków bazy lokalowej oraz wyposażenia placówki.	I-XII 2023 r.	OPS, Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Świebodzicach.
1.3. Dofinansowanie kształcenia pracowników Poradni.	-liczba odbytych szkoleń i kursów doszkalających, -uczestników biorących w nich udział.	-zwiększenie kompetencji zawodowych w obszarze uzależnień.	I-XII 2023 r.	OPS, Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Świebodzicach.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowy, narkotykowe, uzależnienia behawioralne pomocy psychologicznej, prawnej, terapeutycznej, w szczególności ochroną przed przemocą w rodzinie.				
2.1. Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i członków rodzin z problemem alkoholowym i narkomanii oraz osób dotkniętych przemocą domową. Udzielanie osobom	-liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego, -liczba udzielonych porad.	-nabycie umiejętności dostrzegania problemu uzależnienia, -zmotywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, -poprawa zdrowia psychicznego i obniżenie poziomu lęku u osób zwracających się o	I-XII 2023 r.	OPS

uzależnionym i ich rodzinom konsultacji w zakresie uzależnień od alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych oraz porad psychologicznych i prawnych. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym.		pomoc, -zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, zapobieganie eskalacji przemocy i właściwego reagowania w sytuacji zagrożenia, -wyjście z sytuacji kryzysowej, -wzrost samodzielności osób doświadczających przemocy w rodzinie, -stabilizacja sytuacji prawnej, materialnej, -wzrost umiejętności radzenia sobie ze sprawami formalnymi i urzędowymi, -możliwość korzystnego rozwiązania problemów prawnych.		
2.2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Podejmowanie działań interwencyjnych adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie oraz do osób doświadczających przemocy w rodzinie. Realizacja procedury „Niebieska Karta”, uczestnictwo w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.	-liczba podjętych interwencji, -liczba osób objętych wsparciem, -liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”, -liczba posiedzeń ZI i MKRPA.	-odizolowanie osoby doświadczającej przemocy od sprawcy, -udzielenie schronienia ofiarom przemocy, -poprawa stanu psychicznego oraz zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, -skuteczna ochrona ofiar przemocy w rodzinie w tym w szczególności dzieci.	I-XII 2023 r.	OPS, Policja, ZI, MKRPA
2.3. Prowadzenie lokalnych działań informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, informowanie o możliwościach uzyskania pomocy i wskazania miejsc, które taką pomoc świadczą.	-liczba odbiorców, -liczba publikacji oraz artykułów o tematyce uzależnień, w tym przemocy w rodzinie.	-wzrost wiedzy i świadomości na temat problemu przemocy w rodzinie, -wzbudzenie postaw prospołecznych oraz poczucia odpowiedzialności za brak interwencji w sytuacji dostrzegania problemu przemocy w rodzinie.	I-XII 2023 r.	OPS, Policja
2.4. Zapewnienie warunków pracy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	-liczba posiedzeń MKRPA, -liczba opinii w przedmiocie uzależnień.	-zmniejszenie niekorzystnych skutków nadużywania alkoholu przez mieszkańców.	I-XII 2023 r.	OPS
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;				

*Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2023*

3.1. Realizowanie programów profilaktycznych dla uczniów oraz warsztatów szkoleniowych dla rodziców, nauczycieli i innych grup zawodowych; uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu oraz informowanie o szkodliwości alkoholu i innych substancji.	-liczba realizowanych programów, -liczba placówek biorących udział w realizacji programów, -liczba uczestników programów.	-zastąpienie eksperymentowania alkoholem i innymi substancjami psychoaktywnymi alternatywnymi, konstruktywnymi działaniami, -opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej i nikotynowej wśród mieszkańców Świebodzic, -wzrost wiedzy i świadomości młodzieży szkolnej w zakresie problemu uzależnień (alkohol, narkotyki, uzależnienia behawioralne), -wzbudzenie postaw prospołecznych.	I-XII 2023 r.	OPS Placówki oświatowe
3.2. Prowadzenie i finansowanie działalności placówki wsparcia dziennego „Świetlicy Środowiskowej Tęczowa Gromada”, prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych, utrzymanie bazy lokalowej, wykonanie niezbędnych prac remontowych, finansowanie dożywiania dla dzieci młodzieży.	-liczba dzieci uczestniczących w działaniach placówki, -wykaz prowadzonych działań.	-zminimalizowanie negatywnych skutków wychowywania się w rodzinach dotkniętych uzależnieniem od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, niedostosowaniem społecznym, ubóstwem, zagrożonych wykluczeniem, -poprawa wyników nauczania, -wzmacnianie zachowań prospołecznych, -wzrost poczucia własnej wartości, -wzmacnianie więzi społecznej.	I-XII 2023 r.	OPS
3.3. Finansowanie kolonii z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, uzależnienia behawioralne, przemoc) jako integralnego elementu i uzupełnienie całorocznej pracy z dziećmi.	-ilość dzieci korzystających z letnich kolonii terapeutycznych, -wykaz działań profilaktycznych prowadzonych podczas wypoczynku.	-zminimalizowanie niekorzystnych skutków wychowywania się w rodzinach dotkniętych uzależnieniem od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych, uzależnieniem behawioralnym, niedostosowaniem społecznym, ubóstwem, -poznanie nowych form spędzania czasu wolnego.	VII-VIII 2023 r.	OPS Realizator wyłoniony w drodze konkursu ofert
3.4. Organizowanie i finansowanie zajęć dla rodziców oraz prowadzenie działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie ich kompetencji wychowawczych.	-liczba organizowanych zajęć, -liczba uczestników zajęć.	-podwyższenie kompetencji wychowawczych i sprawczości rodzica/ opiekuna w procesie wychowywania dziecka -nawiązanie pozytywnych relacji pomiędzy dziećmi a opiekunami, poprawa funkcjonowania rodziny, -ograniczenie spożywania	I-XII 2023 r.	OPS

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2023

		alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych przez rodziców/ opiekunów, -poprawne interpretowanie zachowań dzieci.		
3.5. Działania edukacyjne upowszechniające w społeczeństwie wiedzę na temat szkód wynikających z picia alkoholu przez kobiety w ciąży oraz promujące przekaz dotyczący zachowania abstynencji w ciąży. Szkolenia i konsultacje dla kadr pomocowych stykających się z dziećmi z FAS i FASD.	-liczba prowadzonych działań, -liczba odbiorców.	-wzrost świadomości w społeczności lokalnej na temat skutków spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży, -wzrost wiedzy i umiejętności rodziców oraz opiekunów wychowujących dzieci z FAS a także osób zawodowo z nimi się stykających, -zmniejszenie spożycia alkoholu przez kobiety w ciąży.	I-XII 2023 r.	OPS Miejski Ośrodek Zdrowia
3.6. Działania edukacyjne związane z przeciwdziałaniem nietrzeźwości i zażywaniem innych środków psychoaktywnych (narkotyki i dopalacze) przez kierowców.	-liczba i rodzaj działań, -liczba uczestników.	-wzrost świadomości na temat skutków spożywania alkoholu i zażywania innych środków psychoaktywnych wśród kierowców, -zmniejszenie spożycia alkoholu i innych środków psychoaktywnych wśród kierowców.	I-XII 2023 r.	OPS Policja
3.7. Upowszechnianie aktywności fizycznej i kulturalnej. Współpraca z instytucjami i jednostkami samorządowymi Gminy realizującymi poszczególne elementy programu, w szczególności wdrażające pozalekcyjne zajęcia sportowe i kulturalne z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży z terenu miasta, poprzez dofinansowanie organizowanych zajęć.	-liczba organizowanych zajęć, -liczba uczestników.	-rozwój zainteresowań wśród dzieci i młodzieży, -rozwój fizyczny i kulturalny, -integracja społeczna, -poznanie nowych form spędzania czasu wolnego, -zmniejszenie zaległości szkolnych.	I-XII 2023 r.	OPS Placówki oświatowe OSiR Sp. z o.o. MDK
3.8. Organizowanie i finansowanie działań służących upowszechnianiu pozytywnych wzorców życia rodzinnego, kampanii w dziedzinie rozwiązywania problemów uzależnień i	-liczba podjętych działań -liczba uczestników/ odbiorców.	-reintegracja rodziny, -przywrócenie rodzinie umiejętności realizowania jej podstawowych funkcji, -poprawa relacji w rodzinach, -podniesienie kompetencji rodziców/ opiekunów w zakresie	I-XII 2023 r.	OPS

przeciwdziałania przemocy w rodzinie a także problematyki związanej z HIV i AIDS dla społeczności lokalnej oraz udział w tego typu ogólnopolskich społecznych kampaniach.		budowania konstruktywnej komunikacji i sposobów rozwiązywania konfliktów wewnątrzrodzinnych, -zmniejszenie spożycia alkoholu i używania innych substancji psychoaktywnych wśród rodziców i opiekunów, -integracja rodziców i opiekunów oraz wymiana dobrych praktyk w zakresie wychowywania dzieci, -wzrost wiedzy na temat HIV i AIDS.		
3.9. Wykonanie i zakup materiałów profilaktycznych, dot. uzależnień, rozpowszechnianie wiedzy o rakotwórczym działaniu alkoholu, HIV, zjawiska przemocy, specjalistyczne książki, broszury, plakaty, druki ulotek oraz innych materiałów informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych a także opracowywanie własnych informatorów (również w języku ukraińskim), zamieszczanie materiałów edukacyjnych w prasie, prenumerata czasopism.	- zakupione materiały edukacyjno-informacyjne -liczba opracowanych i upowszechnianych informatorów.	-wzrost wiedzy wśród społeczności lokalnej na temat profilaktyki uzależnień od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych, -wzrost wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie, w tym skali zjawiska i możliwościach uzyskania wsparcia, -wzrost wiedzy na temat HIV i AIDS, -wzrost świadomości na temat rakotwórczego działania alkoholu.	I-XII 2023 r.	OPS, ZI, MKRPA, Placówki oświatowe
3.10. Aktywna współpraca z lokalnymi mediami, publikacja artykułów pod kątem problematyki alkoholowej, narkotykowej czy uzależnień behawioralnych.	-liczba odbiorców.	-wzrost wiedzy społeczności lokalnej o podejmowanych działaniach w Gminie Świebodzice.	I-XII 2023 r.	OPS
3.11. Superwizja dla kadry zajmującej się wsparciem rodzin z problemami uzależnień.	-liczba spotkań superwizji, -liczba uczestników superwizji.	-poprawa jakości pracy pracowników merytorycznych, -zwiększenie skuteczności pracy z rodziną, -podniesienie kompetencji pracowników, -lepsze zrozumienie zachowań dzieci i młodzieży.	I-XII 2023 r.	OPS, Placówki oświatowe
3.12. Monitorowanie zjawisk	-liczba raportów	-wzrost wiedzy w społeczności	I-XII	OPS

związanych z używaniem alkoholu, w tym przemocy w rodzinie.	i sprawozdań nt. występowania alkoholizmu i przemocy w Gminie Świebodzice.	lokalnej na temat skali zjawisk związanych z używaniem alkoholu, w tym przemocy w rodzinie.	2023 r.	
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii				
4.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi realizującymi programy o charakterze profesjonalnym związane z profilaktyką alkoholową, narkomanią oraz przemocą w rodzinie, w szczególności wspieranie finansowe i merytoryczne Klubu Abstynenta w Świebodzicach.	-liczba osób uczestniczących w Klubie Abstynenta, -liczba zorganizowanych spotkań, -liczba zrealizowanych projektów/ programów profilaktycznych.	-wzrost poziomu motywacji do utrzymywania abstynencji i udziału w terapii, -powrót do prawidłowego funkcjonowania w społeczności, -odbudowanie poczucia własnej wartości, -poprawa relacji rodzinnych i towarzyskich, -upowszechnienie abstynenckiego stylu życia.	I-XII 2023 r.	OPS Klub Abstynenta
4.2. Realizacja poprzez instytucje kultury programów adresowanych do dzieci i młodzieży, opartych na idei konstruktywnego wykorzystania czasu wolnego poprzez aktywność kulturalną.	-liczba zrealizowanych projektów, -liczba uczestników.	-zwiększenie świadomości u dzieci i młodzieży na temat skutków nadużywania alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.	I-XII 2023 r.	OPS Instytucje kultury
4.3. Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu, w tym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	-liczba odbytych szkoleń i kursów doszkalających, -uczestników biorących w nich udział.	-zwiększenie wiedzy na temat profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	I-XII 2023 r.	OPS ZI MKRPA Placówki oświatowe
5. Ograniczenie dostępności napojów alkoholowych				
5.1. Ograniczanie sprzedaży alkoholu w pobliżu obiektów chronionych, np. przedszkoli, szkół, ośrodków prowadzących terapię dla osób uzależnionych oraz obiektów kultu religijnego.	-liczba przeprowadzonych kontroli zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, -liczba wszczętych i zakończonych postępowań w sprawie cofnięcia zezwolenia na	-ograniczenie zjawiska spożywania napojów alkoholowych.	I-XII 2023 r.	MKRPA

	sprzedaż napojów alkoholowych.			
5.2. Wdrożenie działań z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych w tym, organizowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych oraz innych zainteresowanych służb.	- liczba odbiorców przeprowadzonych działań.	- zwiększenie poziomu wiedzy wśród sprzedawców napojów alkoholowych pod kątem obowiązujących przepisów prawnych, jak również sprzedaży alkoholu nieletnim.	I-XII 2023 r.	OPS MKRPA
5.3. Opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy.	- liczba wydanych opinii, - liczba wydanych zezwoleń.	- ograniczenie zjawiska spożywania napojów alkoholowych.	I-XII 2023 r.	MKRPA
6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.				
6.1. Przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, w szczególności: zakazu sprzedaży alkoholu niepełnoletnim i nietrzeźwym oraz w zakresie łamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych.	- liczba przeprowadzonych kontroli w punktach sprzedaży alkoholu.	- ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych osób małoletnich, zmniejszenie skali naruszeń przepisów prawa.	I-XII 2023 r.	MKRPA
6.2. Występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach związanych z nadużywaniem alkoholu, jak również z nieprzestrzeganiem ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	- liczba wszczętych postępowań, - liczba zakończonych postępowań.	- zmniejszenie skali naruszeń przepisów prawa.	I-XII 2023 r.	MKRPA
7. Wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej				
7.1. Utworzenie Klubu	- liczba odbiorców,	- wspieranie samodzielności i dążeń	VI-XII	OPS

Integracji Społecznej	- liczba zajęć.	do podnoszenia, zdobywania kwalifikacji, umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych, - edukacja personalna, zawodowa i społeczna, będąca kluczem do podnoszenia własnej wartości na współczesnym, otwartym rynku pracy, -osiąganie samodzielności ekonomicznej oraz umiejętności gospodarowania własnymi dochodami.	2023 r.	
-----------------------	-----------------	--	---------	--

Realizacja zadań objętych Gminnym Programem została zaplanowana na okres od stycznia do grudnia 2023 r. Przedmiotowe zadania mają charakter długoterminowy oraz systemowy i stanowią kontynuację zadań z lat ubiegłych przewidzianych do realizacji w wieloletniej perspektywie budżetowej oraz są odpowiedzią na rekomendacje wynikające z diagnozy uzależnień i innych problemów społecznych występujących na terenie Gminy Świebodzice.

10. ZASADY WYNAGRADZANIA MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Zgodnie z art. 4¹ ust. 5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zasady wynagradzania członków gminnych komisji określa rada gminy w programie.

Ustala się następujące zasady wynagradzania:

1. Miesięczne wynagrodzenie za udział w posiedzeniu plenarnym:
  - a) Przewodniczący MKRPA – 5% kwoty bazowej, o której mowa w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz zmianie niektórych ustaw,
  - b) Zastępca Przewodniczącego MKRPA – 5% kwoty bazowej, o której mowa wyżej,
  - c) Sekretarz MKRPA - 30% kwoty bazowej, o której mowa wyżej,
  - d) Członek MKRPA – 3% kwoty bazowej, o której mowa wyżej.
2. Wynagrodzenie przysługuje na podstawie list obecności.

3. W przypadku nieobecności członka MKRPA na posiedzeniu plenarnym lub braku czynnego udziału w innych pracach komisji wynagrodzenie nie przysługuje.
4. Zasady zwrotu kosztów podróży służbowych, związanych w szczególności z udziałem w szkoleniach, konferencjach i warsztatach są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa dot. należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej (Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 – rozdział 2).
5. Polecenie każdego wyjazdu służbowego znajduje się w kompetencjach Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej a w przypadku jego nieobecności Zastępcy Dyrektora.

11. PRELIMINARZ KOSZTÓW REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY ŚWIEBODZICE NA ROK 2023.

L.p.	Cel wydatków	Kwota wydatków
1.	Prowadzenie świetlicy środowiskowej (wynagrodzenia, media, półkolonie letnie)	330 000,00 zł
2.	Poradnictwo psychologiczne i specjalistyczne (prowadzenie punktu konsultacyjnego przez specjalistów: prawnika, konsultanta ds. uzależnień od alkoholu, specjalisty ds. uzależnień od narkotyków)	130 000,00 zł
3.	Poradnia dla uzależnionych (programy ponadpodstawowe, wyposażenie, szkolenia)	25 000,00 zł
4.	Wypoczynek letni dla dzieci	80 000,00 zł
5.	Szkolenia realizatorów GPPiRPA	15 000,00 zł
6.	Kampanie edukacyjne w zakresie realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (konferencje, kampanie edukacyjne)	15 000,00 zł
7.	Uzyskanie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	5 000,00 zł
8.	Programy profilaktyczne realizowane w placówkach oświatowych, OSiR Sp. z o.o., MDK (wyłonione w trybie konkursowym przez Komisję Konkursową z udziałem Radnych Rady Miejskiej, Członków MKRPA,	110 000,00 zł

	przedstawicieli placówek oświatowych)	
9.	Materiały informacyjne, broszury, uzupełnienie biblioteki, prenumerata czasopism	5 000,00 zł
10.	Wspieranie ruchów samopomocowych i środowisk trzeźwościowych, w tym Klubu Abstynenta	25 000,00 zł
11.	Działalność MKRPA (wynagrodzenia za udział w pracach komisji, opłaty sądowe, telefon, delegacje materiały biurowe)	50 000,00 zł

RAZEM: 790 000,00 zł

W wyżej przedstawionym preliminarzu nie ujęto zadania p.n. „Utworzenie Klubu Integracji społecznej”, które będzie sfinansowane z niewykorzystanych środków z roku 2022.

12. POSTANOWIENIA KOŃCOWE. MONITOROWANIE PROGRAMU

1. W uzasadnionych przypadkach Program może być modyfikowany uchwałami Rady Miejskiej w Świebodzicach.
2. Program jest realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzicach.
3. Burmistrz Miasta sporządzi raport z wykonania w danym roku Programu i efektów jego realizacji, który przedłoży Radzie Gminy Świebodzice w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.

Uzasadnienie do Uchwały Nr LXXIV/391/2023

Rady Miejskiej w Świebodzicach

z dnia 26 stycznia 2023 r.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2023 opracowany został zgodnie z zadaniami wyznaczonymi w art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, art. 2 ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz potrzebami występującymi na terenie gminy. Program dotyczy kształtowania polityki społecznej i jest kontynuacją działań profilaktycznych rozpoczętych w minionych latach i ma na celu, przede wszystkim, zmniejszenie skali zjawiska uzależnień w środowisku lokalnym, a także ograniczenie społecznych i zdrowotnych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniom behawioralnym poprzez prowadzenie działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych. Program ponadto określa zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzice na rok 2023 jest zasadne.

Sporządził:

Robert Sysa - Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej